

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

XXX. letnik.

V Ljubljani, oktober 1913.

X. zvezek.

Proslava svetega križa

na slovensko-hrvaškem katoliškem shodu
v Ljubljani.

(Sklepni govor, ki ga je imel na slavnostnem zborovanju dne 27. avgusta 1913
Nj. ekselenca knezoškof dr. Mihael Napotnik.)

Hvaljen bodi Jezus Kristus! Premilostljivi nadpastirji, mnogo čislani gospod predsednik, predragi v znamenju križa zbrani zborovalci!

In hoc vici! Bilo je dne 11. septembra svetega leta 1900, ko sem na drugem katoliškem shodu ob koncu svojega govora povzdignil dragoceni, z mnogimi odpustki obdarovani križ, s katerim so me slavni papež Leon XIII. oblagodarili in katerega sem ravno tedaj prinesel iz Rima. Ta križ sedaj visi nad mojo posteljo in enkrat naj počiva v mojih mrtvih rokah. Ko sem torej povzdignil ta križ, je nastalo nepopisno navdušenje in prišla mi je misel v glavo: Veni, vidi et — crux vicit. Letos obhajamo zopet jubilejno leto v znamenju križa. V tem svetem letu se zopet vrši v Ljubljani katoliški shod, in sicer s sijajem in navdušenjem, da presega vse svoje tri prednike, in tudi na tem shodu naj bi jaz izpregovoril nekatere pozdravne besede. Ali želji pripravljalnega odbora nisem mogel ustreči, ker sem imel sam precejšnjo slovesnost blagoslovljenja novega mostu v Mariboru. Naj bi bil ta most mojim vernikom v srečo, kakor je bil rimskim milvijski v zmagi.

Čast in hvala Bogu, da sem mogel priti vsaj k zadnjim slavnostnim zborovanjem, in na kratko bom povedal mozeg svojih pozdravnih besed, ker te besede niso druge, kakor jih berete v apostolskem pismu sv. Očeta Pija X., s katerimi so

razpisali 8. marca t. l. sveto leto: »Upati je, da bodo ljudje, ako bodo zopet uprli svoje oči v križ, zmagali v tem svetem znamenju sovražnika krščanskega imena in ukrotili razbrdana poželjenja svojih src« in to dvojno zmago želim, da jo pridobimo ravno na tem katoliškem shodu. Saj je ta sijajni in veličastni katoliški shod lepa manifestacijska slovesnost, s katero se proslavlja Konštantinov jubilej. Ves svet bi moral pravzaprav obhajati Konštantinov jubilej, ko bi bil vnet za pravo srečo, pravičnost in človeško čast. Čudno se mi pa zdi, da svet ne pozna radosti, ki gre za proslavo osvobojenja Cerkve. Na tem shodu hočemo slovesno sveti križ proslaviti.

Kdaj bomo zmagali v svetem križu, da bomo nadvladali sovražnika Cerkve in svoje notranje sovražnike, strasti in svoje nepopolnosti? Zmagali bomo, ako bomo močno in trdno verovali v križanega Kristusa, poudarjam posebno v križanega, ne v glorificiranega. V križu je trpljenje, pa tudi vstajenje, verovati moramo v križanega Kristusa in vse njegove nauke sprejeti in se po njih v življenju ravnati. Zato moramo poveličevati križ kakor sv. Peter in njegov brat sv. Andrej, ki sta izdihnila na križu; kakor apostol Pavel, ki ni hotel ničesar drugega poznati, kakor Kristusa in njegov križ; kakor Konštantin, ki je hotel za spomenik v Rimu sv. križ z napisom: »Po tem srečonosnem znamenju sem rešil vaše mesto trinogovega jarma«; kakor sv. Helena, ki je iskala sv. križ in ga tudi našla; kakor cesar Heraklij, ki ga je gologlav in golonog nesel na goro Kalvarijo; poveličevati ga moramo kakor solunska brata sv. Ciril in Metod; kakor so ga poveličevali Rudolf Habsburški in Ferdinand II., ki je s križa slišal besede: »Ferdinande, ego Te non deseram!« »Ferdinand, ne bom te zapustil!«, kakor hrabri vojskovodja, ki je ravno pred sto leti premagal drznega Korza pri Lipskem, knez Schwarzenberg, kakor mož, ki je napravil načrt za vse tri armade pri Lipskem, oče vojščakov grof Jožef Radetzky.

Zmagali bomo v križu, ako se bomo držali Kristusovega kraljestva na svetu: svete Cerkve. Ta edina beseda: Cerkev, čudovita beseda. Ne poznam besede, ki bi bila bolj polna vsebine kakor beseda: Cerkev, ki presega vse zlate zaklade Kalifornije. Kdor ima Cerkev, temu se ni treba

bati ne Boga, ne ljudi, pa ne samega peklenškega zloдея. Držimo se Cerkev. Za Cerkev delajmo, trpimo in če treba umrmo.

To leto je ravno jubilejno leto zmage svetega križa, zmage svete Cerkev; zmagali bomo tudi mi, ako se bomo tesno oklepali njenega poglavarja rimskega papeža. Kdo je papež? Ko so na vaticanskem koncilu glasovali o papeževi nezmotljivosti in so prišli na vrsto misijonski škofje, se je vzdignil sivolasi nadškof s Kitajskega, pa glasno zaklical: »Ti si Peter, tvoja vera naj ne opeša, ti pa utrjaj svoje brate!« Ko je to zaklical, so bili vsi koncilski očetje globoko presunjeni. Tu es Petrus, ti si Peter, sv. oče so naslednik sv. Petra. To je treba naglašati, ker vera ni več tako močna, kakor v prvih časih krščanstva, zato ne tako močna zvestoba katoličanov do rimske stolice. Držimo se Rima! Berimo to besedo nazaj. Rim je naš časni in večni mir. Zmagali bomo, ako se bomo držali večno veljavnih katoliških načel. Ta so nas rešila, ta so edino zveličavna. Ne dajmo se ločiti v krščanske stranke, ampak bodimo samo katoliški kristjani.

Če bomo samega sebe zmağovali, brzdali svoje strasti, bomo cesarji in kralji v svojem notranjem kraljestvu.

Držimo se pa tudi zvesto in krepko prekrasne Avstrije, ki nas je reševala in nas bo rešila, zlasti se držimo presvetlega cesarja, ki je starosta vseh vladarjev Evrope, dà, vladarjev celega sveta. In to zato, ker je naš cesar zvest izpolnjevalec Konstantinove tradicije.

Kakor širšo, tako ljubimo pa tudi svojo ožjo domovino. To storimo, ako skrbimo pred vsem za krščansko življenje njenih sinov. Ne blagostanje in ne moč sama, vse to ne zasigura obstoja naši domovini, ampak predvsem moralna krepost njenih sinov. Ona korenini v strahu božjem, v izpolnjevanju božjih in cerkvenih zapovedi, v izpolnjevanju stanovskih dolžnosti! Če se bomo tega držali, bomo zmagali.

Hitim h koncu. Bral sem to-le dogodbico. Neki rimski cesar je napovedal vojaško parado. K tej paradi je povabil senatorja, ki je slul radi svoje domovinske ljubezni. Pri paradi pride prva četa. Bili so veteranci, stopali so mirno in molče, na zastavi pa so imeli zapisano: Mi smo branili svojo domovino. Tu se senator milo razjoka in zakliče: Kdo te bo branil, domovina, ti-le te več ne morejo. Nastopi druga četa. Bili so možje,

ki so prihajali iz boja, polni ran. Na zastavi so bile besede: Mi branimo domovino. Senator zopet vzklikne: Kdo bo varoval domovino, ti niso več čvrsti? Mimo pride tretja vrsta; nista peli ne tuba, ne trobenta. Na zastavi so stale besede: Pro patria, mi bomo branili domovino. Senatorju se razjasni lice in vesel reče cesarju: Hvala Bogu, sedaj bo moja domovina še vedno krepko branjena.

21 let je minulo od prvega katoliškega shoda. Predsednik je omenil kardinala Missijo in mene. Res sva bila tedaj na shodu sama. Bojevali smo se za dvojno domovino. Če se bojujemo za nebeško domovino, nam bo zemeljska navržena. Tudi pri nas imamo veterance; mene poglejte! Kličem jim: Slava jim! Tistim, ki branijo sedaj domovino, kličem: Čast in hvala jim! A kdo je tretja vrsta? To je mladina! Bog jo blagoslovi! Naj se tako bori, da, če dobi pozemeljsko posest, ne izgubi nebeške.

Če se borimo za križ, nam Kristus nese nasproti krono.

Z dovoljenjem vašega prevzvišenega nadpastirja vam bom podelil blagoslov. Poslužiti se hočem križa, ki sem se ga poslužil na drugem katoliškem shodu. In ta križ bo manifestacija z ozirom na Konstantinov jubilej.

Kristus živi, in ker živi, vlada, in ker vlada, zmaguje, in vlada tudi sveti križ božji!

Ko je potihnilo več minut trajajoče odobravanje in živioklici, podeli Nj. eksclenca knezoškof slovesno blagoslov s svetim križem.

Ali govorimo nazorno?

Pred kratkim sem dobil v roke knjižico: »Wahre Gottsucher«. Worte und Winke der Heiligen. Zum Beuroner Jubiläum ausgewählt von P. Hildebrand Bihlmeyer O. S. B. (Herder — Freiburg [Wien], 1913, Str. 93. K 1'56 [2'04].) Prečital sem jo z največjim veseljem. Če bi ne bil pogledal poprej na naslov, bi bil v zadregi, če bi bilo treba teh šestinštirideset zgodbic obseči v eni misli. Zato me je veselilo, ker je pisatelj na prvo stran tako srečno zapisal: Wahre Gottsucher. Da, to so pravi iskalci, Gottsucher, chercheurs. V vseh mogočih nuancah je narisano to iskanje. Za današnje čase, ko ljudje bolj ko kdaj poprej iščejo, je ta zbirka kakor nalašč. Pa tudi to je za sedaj važno, da to iskanje povečini obstoji v tem, da tisti, ki je našel, skrbi, da to, kar je našel, izrabi in da trepeta, da bi ne izgubil. — Pri tej knjižici se mi je torej to posebno lepo zdelo, ker tako neverjetno lepo konkretizira abstraktno misel iskanja. Pri tem mi je vstala misel: Kako neobhodno potrebno je, da je cerkveni govornik v resnici nazoren, da težke abstraktne misli pove v lahki nazorni obliki.

Govornik v cerkvi razlaga resnice, ki jih je treba verovati, po katerih je treba živeti. Obrača se do razuma, volje in čustva. Če ni nazoren, opravlja sisifsko delo, je velut aes sonans aut cymbalum tinniens. Govornik apelira na razum poslušalcev, prednaša resnice, ki si naj jih asimilirajo razum poslušalcev. Resnica je sicer preprosta, je nedolžna in je lahko brez obleke, a kakor je človek sedaj, nikakor ne. Resnica mora v domišljiji obleči čutno obleko, potem šele se more predstaviti razumu. To je zakon dušeslovja: videmus nunc per speculum. Ker razum dela v delavnici domišljije, zato se pokaže ta značaj tudi pri čisto umskih izrazih, ki ne morejo zatajiti, da so doma v konkretni realnosti. Res je, da je v nas neodoljivo nagnjenje k odmišljanju, a vendar se vedno vračamo h konkretnemu, kakor otrok vedno hodi gledat svoje igrače, ki jim namišlja življenje. Zato se tudi filozofi prizadevajo, da povedo svoje misli kolikor mogoče nazorno, v lepem, prijaznem slogu, polnem primer in prispodob. Klasičen primer za to je Cicero. To jim je v resnici v čast. V čast bo pa tudi nam, ki oznanjamo Besedo, ki je meso postala, če bomo povedali resnico tako nazorno, da se nihče ne bo mogel izgovarjati, da ni razumel. Če najnovejša, futuristična struja pojmuje umetnost kakor vse drugo kot gibanje, življenje, je v tem za nas toliko resnice, da ne smemo podajati abstraktnih mrtvih resnic, ampak jim moramo vdahnuti v obličje duhá življenja in gibanje, ki se nadaljuje v duši poslušalčevi.

Res je sicer, da je dandanes izobrazba večja nego je bila, toda tu so gotove meje, katerih ni mogoče prekoračiti, ne da bi preustrojilo človekovo naravo. Tudi popolnoma izobraženi zahtevajo, da jim govorimo v somatični obliki. Res, za nas bi

bilo včasih dosti komodnejše, da bi govorili popolnoma abstraktno, toda vpoštevati moramo, da so predvsem tudi naši poslušalci komodni. Zato jim ne smemo podajati mrtvih pojmov, ki bi jih morali šele sami oživljati in preizkušati v poedinjenju. Če hočemo, da bodo ljudje r a z u m e l i, morajo gledati. Zato po pravici Eucken v svojem delu »Erkennen und Leben« (Leipzig 1912) istoveti spoznanje z gledanjem. Spoznanje mu je »Durchschauen« (p. 32 sq.). In če pravi, da je to »pregledovanje« aktivistično, to se pravi, da nekako producira gledano, je to za govornika opomin, da ta aktivnost sloni na njegovih ramah in da torej mora poslušalcu pomagati, da se spoznanje v njem v vsem obsegu udeje. Alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis. Ljudje hočejo lahkega, sokratičnega poučevanja; govornik mora poznati njihovo obzorje in iz tega vun razviti abstraktne resnice. Poslušalci so takrat najbolj zadovoljni, kadar mislijo, da niso slišali »nič novega«, kadar smo tako govorili »iz duše«. Nemo bibens vetus statim vult novum, dicit enim: Vetus melius est. Že iz spoštovanja do resnice moramo govoriti tako nazorno in jasno, da lahko vsakdo razume, kajti — kakor opominja Kvintilian — »non ut intelligere possit, sed ne omnino possit non intelligere, curandum« (Inst. 8, 2).

Govornik se obrača ne samo do razuma, ampak ima vedno v mislih tudi voljo poslušalčevo. Oznanja resnice, ki jim treba dati življenja, poleg veroizpovedi oznanja dekalog, s katerim predvsem pozivlja voljo, da mu sledi. Volja je posebi slepa potencia. Razum jo razsvetli in oplodi; potem mu volja pritrđi in prične se življenje: »Ako hočeš v življenje iti, izpolnjuj zapovedi!« Čim bolj živo ji razum predoči moralnost, tem bolj gotovo volja pritrđi. Tako volja oživlja prineseno energijo. Toda oživlja le, če se je vnela ob življenju. In za to mora cerkveni govornik skrbeti. Neprecenljive, odločilne vrednosti za krščansko etiko je že to, da naslanja moralno obveznost na osebnega Boga. Vsi očitki monistične etike so le dokaz, da je edino tako mogoče, in da etika monizma s svojo abstraktno zavestjo dolžnosti ne bo osvobodila človeškega srca. Iz istega vzroka se mi zdi zgoraj navedena knjižica »Wahre Gottsucher« zelo lepa. Izgovori n. pr. pred verniki stavek: »Boga je treba bolj poslušati nego ljudi!« Abstraktna misel je to, ki jo sicer vsakdo razume, a da bi imela v tej obliki do volje posebno moč, si je težko misliti. Objasni pa to misel z zgledom iz življenja tega mučenca iz tega časa itd., pa si se dotaknil volje poslušalčeve z mamljivo, čarobno palico. Zato je tudi apologija v tej obliki, namreč s psihološko izrabljenimi zgledi najmogočnejša in, kar je važno, najbolj nevsiljiva. Največji veleumi so se izpreobrnili na ta način. Sicer bi si človek tu ponižno mislil, da se izpolnjujejo besede: »Ut non gloriatur omnis c a r o.« A resnica pa je, da človeka le to gane, če vidi, kako se je resnica že izživela, če gleda, kako so drugi resnico doživeli. To zadovolji razum in voljo.

Govornik v cerkvi vpliva tudi na srce in budi afekte. Tudi to se mu bo posrečilo le tedaj, če bo vse storil, da bo nazoren. Afekt se zbudi, ko je um jasno razbral, kaj je na stvari zame dobrega ali slabega, ko se je interes stvari pokazal v domišljijški podobi. Čim živahnejša je ta podoba, tem bolj vzplapolja afekt. Govornik bo v ta namen rabil trope in figure, jasno narisal položaj, koncentriral in amplificiral in poživil z zgledi. Tako bo obvladal razum, voljo in srce. In kar je važno, v tej obliki in obleki bo lahko povedal tudi trde reči, kakor jih je povedal Jezus v parabolah, ne da bi ljudje zamerili. (Ut videntes non videant.)

Najkrasnejši zgled nazornega pripovedovanja ima duhovnik v sv. pismu. »Convenit sacrae scripturae, quae communiter omnibus proponitur, ut spiritualia sub similitudinibus corporaliū proponantur, ut saltem vel sic rudes eam capiant, qui ad intelligibilia secundum se capienda non sunt idonei« (Thom. I, Iae 1, 9). Vendar tudi sv. pismo ni brez abstraktnih izrazov, nasprotno: težko kje dobimo poleg tako nedosežne nazornosti toliko abstraktnega. Kako se mra jasno govoriti, nam je nedosegljivo pokazal naš Učenik sam.

Jezus ne rabi splošnih izrazov; če govori n. pr. o živalih, pravi rajši: orel, vrabec, krokar itd., če o drevesih: smokvino drevo itd. Ljudstvo je zbrano pred njim pod milim nebom, zato jemlje podobe kar iz narave, ki jih obdaja. Spodbuja k zaupanju v božjo previdnost in pri tem pokaže na lilije, ki rastejo na travniku, na ptiče, ki brezskrbno letajo okrog njih. To je višek nazornosti. Zato lahko umemo, da množice vztrajajo pri njem po več dni skupaj. Jezus porabi dogodke iz zgodovine in nič manj znane dogodke sodobnega življenja. Celo najneznatnejše poteze iz življenja svojih sovrstnikov vplete v svoj govor, da ga poživi. (Cfr. Meschler, Zum Charakterbild Jesu. IV. Lehr- und Redeweisheit Unseres Herrn, 81 sq, Herder, 1909².)

Četverni nauk sledi iz dosedaj razloženega. Prvič je gotovo, da moramo ljubeznivo študirati svoje ljudi, v kakšnih razmerah da žive in kaj da hočejo. Ta študij mora seči tudi v podrobno življenje v domači hiši, ki ga je treba analizirati s paznim očesom. Tako so delali vsi večji govorniki. Omenimo n. pr. le Segnerija ali predvsem našega Slomška. Res je, sedaj bi se morda marsikaka stvar iz Slomškovih govorov slišala preveč po domače, ker smo se že tako modernizirali, toda to je kozmopolitizem, ki nam samo škoduje. Gojimo torej domačnost tudi v tem zmislu! Rabimo tudi ljudske prislovice, v katerih se je ljudska modrost tako lepo ustalila! Podobe morajo biti ravno našim ljudem primerne! Tako nam bodo ljudje hvaležni, ker bodo videli, da si prizadevamo govoriti ravno zanje, čutili bodo, da je duhovnik res »unus ex nobis«.

Drugič sledi iz tega, da je treba svetopisemske podobe razlagati. To, kar je bilo Izraelcem popolnoma umljivo, je nam večkrat zelo temno, ali vsaj nima do nas tiste moči, kakor bi bilo treba (Cfr. ps. 109, 7; 1, 3).

Tretjič ni treba vedno novih podob in zgledov. Jezus nam je najlepše pokazal, kako je treba mali zaklad plodonosno izrabit. Sicer se ni bati, da bi bili preveč nazorni, a nespametno bi bilo, če bi razsipali in zraven ne porabili tega, kar smo povedali. Tudi se ni bati, da bi z nazornim prednašanjem poslušalce raztresli, nasprotno, veliko bolj raztrese abstraktno modrovanje. Vrhutega si bodo poslušalci podani nauk veliko bolj zapomnili. Če ga oznanjaš abstraktno, delaš kakor bi hotel vodo shraniti v situ. Zmočiš ga; potem se pa posuši in o tekočini ni sledu.

Četrtrič sledi iz tega, da priprava na govor v cerkvi ni tako malenkostna in ne tako lahka stvar. Vsako nedeljo govorimo in vendar, kako kmalu bi lahko povedali vse resnice, če bi ne bilo treba govoriti za življenje in tem resnicam dati življenja! Treba je čitati, opazovati, meditirati! Seveda, če bi hotel šele v soboto zvečer pripraviti pridigo, potem bi moral govoriti učeno. Če pa bo že v ponedeljek vedel, kaj bo govoril, potem se mu bo ponudilo do nedelje nešteto pripomočkov, da bo lahko govoril nazorno.

J. š.

Rožnivenška nedelja.

Bratovščine sploh in rožnivenška posebej.

Kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani
v mojem imenu, tam sem jaz v sredi
med njimi. Mat. 18, 20.

Papež Leon XIII. niso opozarjali katoliškega sveta na noben praznik tako kakor na današnji, ki je posvečen Kraljici sv. rožnega venca. Dne 1. septembra 1883 je izšlo njihovo prvo pismo, v katerem so priporočali z gorečo besedo češčenje rožnivenške Kraljice zlasti na današnji praznik in celi mesec oktober s pobožno molitvijo sv. rožnega venca. Od tistega časa so ta papež leto za letom ponavljali take svoje opomine ter spodbujali vernike, naj se obilno vpišejo v bratovščino sv. rožnega venca, katera je obdarovana s premožnimi odpustki.

Na ta način nam sv. Cerkev sama kaže, kako važna je molitev sv. rožnega venca in kako imenitna je slovesnost današnjega praznika posebno še z ozirom na bratovščino sv. rožnega venca.

Danes je torej velik praznik Marijin in znamenit praznik udov bratovščine sv. rožnega venca. Zdi se mi pa, da se mnogi udje bratovščine sv. rožnega venca ali tudi drugih bratovščin

premalo zavedajo globokega pomena, ki ga imajo cerkvene bratovščine za vsakega posameznika in za krščansko družbo sploh. Zato sem sklenil, današnji dan vas o tem podučiti ter vam pojasniti: I. Kaj so bratovščine sploh in II. kakšna je bratovščina sv. rožnega venca.

Razlago mojo pa podpiraj Ti, mogočna Kraljica sv. rožnega venca!

Bratovščine so duhu krščanstva čisto primerne, koristne in zato tudi hvalevredne, kar razvidimo iz naslednjega.

I. Vsi ljudje smo pravzaprav bratje in sestre med seboj. Tako nas uči pamet, tako govori sv. pismo; zakaj vsi imamo Boga skupnega Očeta, vsi izhajamo iz enega in istega človeškega para, Adama in Eve, vsi imamo Jezusa skupnega Odrešenika in brata, vsi imamo eno upanje, da se večno zveličamo ter posedemo dediščino nebeško. Tako nas uči naša sv. vera in tako tirja tudi sv. vera, da se čutimo ozko združene med seboj in živimo v svetem miru in krščanski ljubezni kot otroci božji pa bratje in sestre Kristusove.

Ta prelepa vez, ki veže kristjane, ali bi jih vsaj imela vezati, bila je neznana nevernikom, Judje pa so jo samovoljno trgali, gnani po napuhu, samoljubju in pohlepčnosti. Krščanstvo le ima dovolj opore v samem sebi, da je v stanu narediti nekako bratovsko družino med ljudmi. Ena vera, eno upanje, ena ljubezen naj bi družila vse ljudi, celo znance z neznanci, prijatelje s sovražniki, razžaljence z razžalniki. In pri prvih kristjanih je bilo tako. Držali so se zvesto zapovedi božjega Učenika: »Novo zapoved vam dam: da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil, da se tudi vi ljubite med seboj. V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste ljubezen imeli med seboj« (Jan. 13, 34, 35). »Dejanje apostolsko« pa takole pohvalno govori o prvih kristjanih: »Množica vernikov pa je bila enega srca in enega duha« (4, 32). Tako so se ljubili med seboj ter si pomagali tudi v telesnih zadevah z nekakim skupnim premoženjem, da so se neverniki kar čudili, rekoč: »Glejte, kako se ljubijo med seboj!«

Kakor pa vse, kar je dobrega, tako rado začne pešati med ljudmi, bodisi zavoljo slabosti človeške, bodisi zavoljo zapeljivega sveta in napadov hudobnega duhá, tako je polagoma začela pojemat ta pobožna vnema in bratovska ljubezen. Namesto ljubezni so nastopile: prevzetnost, samopridnost, pohlepnost, prepirljivost, maščevalnost.

To pa je napotilo nekatere, za vse blago in dobro vnete duše, da so se ožje združile ter se z nekimi zavezami obvezale za gotove reči, posebne molitve, pobožna dejanja in vzajemno pomoč. To so bile posebne zveze, dušne zveze, bratovščine. Imenovala so se pa duhovne bratovščine, ako jih je sv. Cerkev odobrila in potrdila.

N a m e n teh bratovščin je bil in je ta, da kristjan sebe in bližnjega napeljuje k svetosti s tem, da Boga poveljuje in si prizadeva njegove svetnike po možnosti posnemati v čednostih in dobrih delih. Udje takih duhovnih zavez se imenujejo bratje in sestre, zbirajo se k bratovskim shodom, kjer drug drugega spodbujajo k bratovski gorečnosti in zvestobi ter molijo drug za drugega po navodilu apostola Jakoba: Molite eden za drugega, da boste ohranjeni« (5, 16). Udje večkrat tudi skupno prejemajo sv. obhajilo ter si marsikako dobro delo ali tudi pokorilo nalože prostovoljno in se tako v sveti ljubezni trudijo za krščansko popolnost. Sv. Francišek Salezij jih je zato zelo priporočal ter rekel: »Vse se more v njih dobiti in nič izgubiti.«

Bratovščine ne zahtevajo nič več kakor krščanstvo samo; bratovščine so torej le spodbuden pripomoček, da bi kristjan bolj gotovo in bolj goreče živel po sv. veri. V bukvah pregovorov govori Sv. Duh: »Če brat bratu pomača, sta kakor trdno mesto« (18, 19).

Bratovščinam je podlaga sv. vera, njih vez sv. ljubezen, zaupanje v Boga, njih opora z ozirom na obljubo Jezusovo: »Še vam povem, da ako se dva izmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za katerokoli reč prosita, zgodilo od mojega Očeta, kateri je v nebesih. Zakaj, kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sam jaz v sredi med njimi« (Mat. 18, 19, 20).

Če pa bratovščine veže vez ljubezni, dela pač naravnost nasproti duhu krščanskih bratovščin tisti, kdor seje seme prepirljivosti vmes, kdor se veseli bližnjega nesreče, kdor je bližnjemu nevoščljiv, kdor mu hudo privoščí ali celo škodo stori, bodisi z besedo ali z dejanjem. V njem ni pravega krščanskega duha, ni duha Kristusovega. V duhu Jezusa Kristusa, Boga ljubezni, bi bilo, da bi se mogla na vse ude kake bratovščine obrniti beseda sv. pisma: »Glej, kako dobro in kako prijetno je, ako bratje skupaj prebivajo« (Ps. 13, 2, 1).

Raznovrstni so bili nameni, iz katerih so se kristjani družili v cerkvene bratovščine, n. pr. češčenje te ali one skrivnosti sv. vere, imenujem le češčenje sv. Rešnjega Telesa; potem bratovščine v češčenje Matere božje ali v podporo revežev in bolnikov, za krščansko vzgojo mladine, za razkolnike (Slomškova sv. Cirila in Metoda ali našega Apostolstva) i. dr. Kolikor bolj pa se je poudarjal ta ali oni poglobitni in posebni namen, toliko več vrst cerkvenih bratovščin je nastalo v teku časov. Na ta način je nastala iz posebnega namena tudi rožnivenška bratovščina; čujte sedaj o tej nekaj podrobnega.

II. Ozrimo se najprej na n a m e n in začetek rožnivenške bratovščine, potem na njeno nalogo in k o r i s t.

1. Dne 2. oktobra l. 1898. je po ukazu sv. očeta Leona XIII. izšlo apostolsko pismo, v katerem je sestavljena kratko in pregledno vsa ustava in uprava bratovščine rožnivenške, kakršna naj bo odslej na podlagi prejšnjih določb rimskih papežev in

sedanjega pisma. Tamkaj stoji zapisano: »Bratovščina sv. rožnega venca je bila v ta n a m e n ustanovljena, da bi jih mnogo, sklenjenih v bratovski ljubezni, po oni pobožni obliki molitve, odkoder ima bratovščina sama ime, privabila k hvali blažene Device ter bi bili deležni njenega varstva po združeni molitvi.« Z drugimi besedami bi se še tudi moglo reči: V bratovščino svetega rožnega venca so se katoliški kristjani zato v sveti ljubezni združili, da bi s tem pospeševali čast božjo ter sebi in drugim pod varstvom Marijinim nebesa služili posebno s skupno molitvijo sv. rožnega venca.

2. Z a č e t n i k molitve in bratovščine sv. rožnega venca je, kakor znano, veliki zatiralec krivoverstva Albigenzov sv. Dominik, ki je živel od l. 1170. do l. 1221.

Pričetkom je imela bratovščina ime »bratovščina Jezusa Kristusa in Device Marije«. Od l. 1470., ko je zopet začela cvesti, nosi ime »bratovščina sv. rožnega venca«, da se bolj loči od drugih.

Potrdili so to bratovščino najimenitnejši papeži: Sikst IV. (ki je vladal od l. 1471. do 1484.), Pij V., ki je l. 1569. pohvalno potrdil rožnivenške procesije, potem Pij IX., in na vso moč jo je pospeševal, kakor je omenjeno, papež Leon XIII. in priporočajo jo tudi Pij X.

3. Rožnivenška bratovščina nima mnogo pravil. Poglavitna n a l o g a udov je, da zmolijo vsak teden vseh 15 skrivnosti sv. rožnega venca, oziroma enkrat v tednu vsak del sv. rožnega venca, četudi v presledkih med posameznimi desetkami. Vmes je treba pobožno premišljevat ali vsaj nekoliko misliti na dotične skrivnosti. Pod grehom pa nikočar ne veže ta bratovščina. Vendar ni deležen odpustkov in zasluženj tisti, kdor opušča molitev sv. rožnega venca; sv. Avguštin pravi: »Ni postave brez kazni.« Ker navadno že tako molite vsak dan sv. rožni venec, je pač škoda, ko bi ne bili v tej bratovščini ter ostali brez toliko duhovnih dobrot.

Naloga udov te bratovščine je torej, moliti večnega Očeta, kateri se nam je razodel v Jezusu Kristusu, edinorojenem Sinu božjem, našem Odrešeniku, in kateri nas posvečuje po ljubezni in milosti Sv. Duha. Zraven tega pa imajo udje tudi dolžnost, častiti in hvaliti brezmadežno Devico in Mater Sina božjega. Z molitvijo sv. rožnega venca opominja svoje ude ta bratovščina, večkrat misliti na Boga in na Marijo, dalje nam priporoča zlasti ob prvih nedeljah prejemati sv. zakramente, pridno se udeleževati tiste nedelje bratovske procesije, vaditi se v ljubezni in dobrih delih do bližnjega ter sploh z bogoljubnim življenjem ljubezen in blagoslov božji si naklanjati.

4. In kaj koristi ta bratovščina svojim udom? Tistim, kateri se zvesto ravna po njenem navodilu, ponuja in daje sv. Cerkev premnogo duhovnih dobrot, svetih o d p u s t k o v, ter jih stori deležne zasluženja vseh udov te bratovščine. Dà,

še več, udje rožnivenške bratovščine so deležni vseh zaslug celega dominikanskega (trojnega) reda, po vsem katoliškem svetu razširjenega, kar sta izrekla papež Inocencij VIII. in Leon X. Med popolnimi odpustki je zlasti imeniten tisti od papeža Pija V. l. 1572. za današnji praznik in včeraj popoldne v bratovskih cerkvah, ki je kakor porcijunkelski; treba le tako cerkev obiskavati v stanu milosti božje, in tolikokrat se more dobiti popolni odpustek ter obrniti tudi za verne duše v vicah.

Koristi ta bratovščina tudi še s tem, da tisti, kdor se zares čuti in zaveda uda te bratovščine, da tak, pravim, ne pade tako lahko v smrten greh, in če pade, lažje vstane. Tako učé pobožni možje. Sv. pismo pa v tem oziru pravi: »Gorjé samemu! zakaj, če pade, ga nima, da bi ga vzdignil« (Prid. 4, 10). Če sta dva, ali če jih je več, se lažje ogrejejo za kako dobro reč ter se z dobrim zgledom podpirajo. Tudi prečista Devica Marija, katera nikoli ni storila najmanjšega greha, pomaga rajši svojim sinovom in hčeram, da se vzdignejo od grešnega padca, in varuje jih, da se ohranijo v milosti božji bolj stanovitno. Ako Jezus pravi o samem sebi: »Kjer sta dva — — —,« moremo tudi reči o usmiljeni Materi njegovi: Kjer sta dva, ali kjer jih je še več zbranih v Jezusovem in Marijinem imenu, tam je ona s svojo priprošnjo, s svojo milostjo med njimi. Saj sama pravi po modrem Sirahu: »Pri meni je vsa milost življenja in resnice, pri meni je vse upanje življenja in čednosti« (24, 25).

In kdaj, ljubi kristjan, boš še najbolj potreboval pomoči rožnivenške Kraljice? Takrat, kadar ti ne bo mogel pomagati noben prijatelj in nikak denar, takrat, kadar te bo zapustilo vse to, kar si v življenju ljubil, na kar si bil v življenju navezan, takrat ti bo čez vse drago, če se boš mogel tolažiti s tem, da zate moli nešteta truma redovnikov in redovnic sv. Dominika, bratov in sester rožnivenške bratovščine. Tistikrat ti bo najljubša zavest ta, da zate prosi sama Kraljica rožnivenška, kadar se ti bo v smrtnem boju duša vznemirjala, srce zdihovalo, telo pod mrtvaškim potom ječalo, takrat, kadar bo satan najhujše pritiskal s svojimi izkušnjavami in grožnjami, takrat, kadar bo Sodnik prihajal. Zopet lahko rečemo: Kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, zbrani v presrčni molitvi za umirajočega brata, tega duše tudi Jezus na priprošnjo svoje Matere noče pogubiti.

Ali menite, predragi, da sem s tem korist in moč bratovščine sv. rožnega venca opisal že docela? Nikakor ne. Rečem še: Tudi iz vic bo prej rešena taka duša. Zakaj poleg tega, da postane deležna vseh svetih maš po celem svetu, vseh molitev in zaslug, je taka v milosti božji s tega sveta ločena duša pod posebnim varstvom Kraljice rožnivenške.

Z besedami sv. pisma (ps. 90, 14) pač govori Marija: »Ker je v me zaupal, ga bom otela; varovala ga bom, ker je moje ime spoznal.«

Kdo pa je v stanu popisati srečo in veselje izvoljene duše, katero božji Sodnik pokliče naravnost v nebesa? Naproti ji pridejo vse nebeške trume zveličanih udov te bratovščine, z največjo radostjo peljejo izvoljeno dušo pred prestol Najvišjega in predstavijo Kraljici sv. rožnega venca, da jo zahvali za vso pomoč, za vse varstvo, ko je po njeni priprošnji tako srečno dospela v nebeško kraljestvo. Zares: Kjer sta dva, ali kjer so trije, ali kjer jih je na tisoče in milijone zbranih v nebesih, tam v sredi med njimi sta tudi Jezus in Marija, tam, kjer je večna bratovščina v nebeški ljubezni združenih duš.

K vsemu temu, kar ste sedaj slišali, nimam ničesar več pristaviti, le z milo prošnjo se še obrnimo do nebeške varhinje Marije: O Kraljica rožnivenška, pomagaj nam, da bomo vedno dobri in zvesti udje tvoje bratovščine, in zato prosi za nas danes in vselej in zlasti ob naši smrtni uri, da se odtod gotovo preselimo v sveti raj k tebi in k tvojemu in našemu Jezusu! Amen.

Val. Bernik.

Dvaindvajseta nedelja po binkoštih.

Sv. maša — vir vseh milosti.

XIII. Sv. maša je častilna daritev.

Ljudje so pač kot mali otroci! Ako daš lahkomiselnemu otroku v roko dragoceno reč ter mu zabičuješ, naj pazi nanjo ter jo čuva, kaj opraviš s tem? Otrok pogleda stvar površno, morda mu je za trenutek tudi všeč; toda hitro se je naveliča ter jo vrže od sebe. Taka je tudi večina kristjanov v ozir sv. maše. Lahkomiselno zametajo skrivnosti- in milostipolno daritev sv. maše, ta najdragocenejši dar, ki ga nam je zapustil božji Sin ob svoji ločitvi v spomin. Ker le površno premišlujejo to presveto daritev, zato jim je žalibog s sedmerim pečatom zapečatenjena knjiga. O ko bi, razsvitljeni po Sv. Duhu, hoteli spoznati presveto daritev v solncu božje resnice! Potem bi znali ceniti njeno neprecenljivo vrednost, občudovali bi njeno nebeško lepoto; z največjim veseljem bi hodili k sv. maši, tudi ob delavnikih, ter bi morali pritrditi besedam, ki jih je zapisal papež Inocencij III.: »V sv. maši najdeš vse polno božjih skrivnosti; iz nje izvira polnost božjih sladkosti tistemu, ki tehtno premišluje ter razume črpati med iz skale in olje iz trdega kamena!« Ako znaš prav porabiti sv. mašo, ti bo iz nje kot iz neizčrpnega vira dotekalo brezbroj dobrot za sedanje in bodoče večno življenje. Blagor tebi, ako se rad bližaš oltarju ter piješ tam iz nebeškega vira; saj na njem teče vir božjega usmiljenja in ljubezni, vir

prave modrosti, vir čistega življenja, vir vseh čednosti, vir moči v trpljenju, vir zatajevanja; tu izvira studenec žive vode, ki teče v večno življenje (Jan. 4).

Tako je sv. maša zares vir vseh milosti za človeški rod. Vendar si moramo predočiti sv. mašo še od druge važne strani. Dal nam je Kristus z njo v roke sredstvo, s katerim odplačujemo Bogu dolg časti, zahvale in sprave. Da dobimo tem jasnejši vpogled v najsvetejšo daritev, jo premislimo v prihodnjih govorih po vrsti kot a) častilno, b) zahvalilno, c) pravno in d) prosilno daritev. Že na zemlji je naša dolžnost, da dajemo Bogu potrebno čast in hvalo, da priznavamo božje veličastvo in svojo popolno odvisnost od Boža. Tam v nebesih bo pa naše večno opravilo hvala in poveličevanje božje. Kako srečni smo, ker moremo mi zemljani ravno po sv. maši hvaliti Boga po polnosti njegovega veličastva (Ps. 150). Pomislimo danes: 1. Sv. maša je najpopolnejša častilna daritev; 2. da se pa moremo plodonosno udeleževati častilne daritve, naj bo vse naše življenje vedni hvalosp ev Bogu.

I. Prvi in glavni namen vsega stvarjenja je božja čast in poveličevanje. Ta namen je pa tudi tako upravičen in potreben kakor noben drug. »Ustvaril je (svet) v svojo hvalo, za svoje ime, za svojo slavo« (5. Moz. 26). Zato pravi Tertulijan kratko in lepo: Stvarstvo je okrasek božjega veličanstva (ornamentum maiestatis eius), ki s svojo lepoto in s svojim vzornim redom slavi Stvarnika.

Da, vesoljno stvarstvo, se mi zdi, je veličastno svetišče, v katerem neprestano odseva in odmeva božja slava. Ozri se v nebo, v katero se tako rade upirajo naše oči! Ako je opazuješ v svitem dnevu ob solnčnem lesku, ali pa v jasnih nočeh, ko se na njem lesketa mesec z nešteto armado žarnih zvezd, moraš nehote vzklikniti s psalmistom: »Nebesa oznanjajo božje veličastvo in nebeški obok delo njegovih rok« (Ps. 18). Tudi naša zemlja s svojimi gorami in vodami ter na njej bivajočimi stvarmi ima vzvišeni namen, da oznanja božje veličastvo. »Gospod, kako veličastno je tvoje ime po vesoljni zemlji« (Ps. 8).

Kako veličasten prizor se razgrinja pred nami! Svojemu Stvarniku v čast krožijo svetovi v vsemirju in hodijo armade zvezd po potih, ki jih je on odkazal. Njemu na čast zelené gozdovi, rastejo in cvetó rastline, delujejo razne prvine. Njemu pojó ptički v zraku, plavajo ribice v vodi. Njemu na čast žive in se gibljejo vsi milijoni božjih stvari! »Slavite Gospoda!« tako so klicali trije mladeniči v Babilonu, »vse Gospodove stvari; časti in poveličuj ga vse, kar zeleni in cvete; vsi vetrovi in viharji, solnčni svit in zvezda, vse ustvarjene reči, vi angeli Gospodovi, slavite in poveličujte ga na veke.«

Ako pa vesoljno stvarstvo veže stroga dolžnost, da izka-
zuje Bogu po svoje čast in hvalo ter ga moli, ako v ogromnem
svetu kot veličastnem svetišču noč in dan odmeva Vsemogoč-
nemu v harmoničnih akordih večni slavospev, naj li v tem slav-
nostnem koncertu zaostane človek, ki je najplemenitejša stvar
na zemlji, on, oko zemlje in krona stvarstva? Ne! Ravno člo-
veka je namenil Bog, da vodi ta večni slavo-
spev njemu. Dočim brezumne stvari slave njega nevedé, je
Bog dal človeku razum, da bi spoznal in občudoval stvari božje
ter še posebno njega, ki je ustvaril to lepoto in ta vzorni red,
dal mu je čuteče srce in voljo, da bi ga ljubil in mu služil. Zato
je človek dolžan svojemu Stvarniku in Bogu
izkazovati najvišjo čast in hvalo, mora ga
poveličevati z vsemi dušnimi in telesnimi
močmi, in to ne v svojem srcu in zasebnem živ-
ljenju, ampak tudi na zunaj v javnosti. Ta nje-
gova sveta dolžnost izvira iz njegove popolne odvisnosti od
Boga, od katerega ima vse, od katerega izhajajo vse stvari, ki
vse vlada in ohranjuje, prešinja in oživlja, v katerem živimo,
se gibljemo in smo. K slavljenju božjemu opominja celo sv. pismo
ljudi, posebno še kraljevi pevec David. Ker se je temu gorečemu
kralju zdelo, da ne more Gospoda sam zadostno slaviti, zato
vabi k temu vse angele, solnce, luno, zvezde ter vse stvari, da
ga naj hvalijo z njimi in namesto njega. Lepše pač ne more člo-
veški jezik slaviti Boga kakor ga slave te krasne hvalnice.

Toda s temi, četudi tako lepimi hvalnicami, niso bili zado-
voljni ljudje, niti Bog sam. Na povelje božje so doprinašali ljudje
v slavo božjo različne daritve; darovali so vole, teleta, ovce,
jagnjeta, golobe, vino, kruh itd., da bi tako priznavali Boga kot
svojeega najvišjega Gospoda. Ali je pa to bilo zadostno in pri-
merno neskončno popolnemu Bogu? Vse drevje Libanona —
pravi prerok — bi ne zadostovalo za daritveni ogenj, in ko bi na
tem ognju bile sežgane vse na zemlji bivajoče živali kot čistilna
daritev. Da, ko bi Bogu darovali vse bogastvo, ki se nahaja v
naravi, bi ne bilo zadostno za vredno božje počestčenje. Vse to
je le malenkost v očeh božjih! Mar li niso njegova last ter
ustvarjene po njegovi roki? »Moje bitje,« pravi prerok, »je kakor
nič pred teboj.« In prerok Izaija govori: »Vsi narodi so pred
njim kakor kaplja na vedru; otcki so kakor droban prah; narodi
so kakor nič pred njim in nimajo pri njem nobene veljave.«

Toda ne čudimo se temu! Saj še celo angeli v nebesih,
ki so mnogo popolnejše božje stvari od nas, Boga ne morejo
v tisti meri častiti, katera mu pristojna. »Ako katera stvar misli,
da te časti po vrednosti, stori tako kakor tisti, ki lovi veter
ali hoče senco prijati,« pravi Henrik Suzo. Le eden je, ki more
neskončnega Boga dostojno častiti in slaviti: to je Sin božji. To
pa dela v daritvi sv. maše. V njej se žrtvuje Sin božji s svojo
človeško naravo; ponižuje se do podob kruha in vina; skriv-

nostno zopet umrje ter počiva na oltarju v najglobokejšem ponižanju in pokorščini; tako podeli on nebeškemu Očetu neskončno čast. Saj je tisti, ki časti, ravnotako velik kakor tisti, kateremu ta čast velja.

Zato piše pobožen in učen mož Segneri: »Ko bi zmago-slavna Cerkev, hoteč počastiti sv. Trojico, k njej poslala slavnostno odposlanstvo: celo trumo zveličanih, vse očake, pre-roke, apostole, mučence, spoznavalce in device, spremljane od vseh angelskih trum . . ., vsem na čelu preblaženo Devico; na drugi strani pa bi poslala vojskujoča se Cerkev najubožnejšega mašnika, da bi ta njej na čast opravil eno samo sv. mašo, bi ta sv. maša sama prinesla Bogu večjo slavo, kot jo more donesti vsa čast preblažene Device in zgoraj navedenih nebeških trum. Biti pa mora večja, ker je Jezus Kristus, pravi in živi Bog, večji kot vse stvari.« O njem je sam nebeški Oče slovesno zatrdil: »Ta je moj ljubi Sin, nad katerim imam dopadenje!«

Z vso pravico pravi sv. Lovrenc Justinijan: »Gotovo je, da se Bog ne more na noben način boljše počastiti kot po neomadeževani daritvi sv. maše, ki jo je Kristus še posebno zato ustanovil, da bi njegova Cerkev ž njo opravljala božjo čast.« Ravno sv. maša je tista čista daritev, po kateri se bo od solnčnega vzhoda tja do zahoda božje ime častilo med narodi — slove znano prerokovanje pre-roka Malahija.

Pri sv. maši se godi isto, kar se je godilo na Kalvariji; v enem oziru se godi na oltarju še več. Križeva daritev se je dovršila le na Kalvarski gori. Dandanes se pa Kristus daruje na neštivilnih oltarjih po vseh krajih zemlje; cela zemlja je postala takorekoč ena Kalvarija in milijoni vernikov se pri nekrvavi daritvi družijo s Kristusom, da bi Večnemu dostojno hvalo izkazovali. Ta hvala se dviga proti nebu iz visoke Petrove cerkve v Rimu, kakor iz lesene kapelice zapuščenega misijonarja na komaj poznanem otoku, iz puščav pod afrikanskim solncem, kakor iz krajev večnega ledu. Povsod ima daritev sv. maše neko nepremagljivo moč do katoliških narodov, ki se radi zbirajo okrog oltarjev, raz katere puhti sladek vonj najsvetejše daritve proti nebu. Ako Kristus pri sv. maši obnavlja svojo smrt, nam pove sam, zakaj to dela: »Jaz častim svojega Očeta« (Jan. 8). Obenem pa on zadostuje za nečast, ki mu jo je človeški rod storil, ko mu je odrekel pokorščino v raju. Stopil je na les križa ter je žrtvoval iz lastnega nagiba svoje življenje v imenu človeškega rodu in njemu v korist, da bi vrnil Bogu čast in pokorščino, ki mu gre. Zapustil je mili Zveličar sv. mašo svoji Cerkvi in vsem vernikom. Ž njo mu morejo zadostovati za vso nečast, ki se mu godi od strani nehvaležnih stvari.

Da je sv. maša častilna daritev, se jasno kaže v obrednih molitvah. Skozi cel obred sv. maše se ponavljajo besede, s katerimi se božje veličastvo povečuje in slavi. Pri »gloriji«

molimo: »Mi te častimo, mi te poveljučujemo, mi te molimo . . . Gospod, Bog, nebeški kralj, vsemogočni Oče! . . . Ker ti sam si svet, ti sam Gospod, ti sam Najvišji.« Ravnotako moli mašnik po darovanju kruha in vina globoko sklonjen: »V duhu ponižne in spokorne v srcu nas sprejmi, o Gospod, in tako naj se izvrši naša daritev pred tvojim obličjem, da dopade tebi, o Gospod in Bog!« Po »Orate fratres« odgovori cerkvena občina: »Gospod, sprejmi daritev iz tvojih rok v hvalo in slavo svojega imena!« Ob sklepu predglasja se pridruži mašnik angelskim trumam ter moli v družbi z njimi: Svet, svet, svet si ti, Gospod, Bog vojnih trum; nebo in zemlja sta polna tvojega veličastva; hozana na višavah! Angelske trume hite na oltar molit svoj večni: Svet, svet, svet, in to ob naši strani, pri naših oltarjih! Tik pred posvečenjem moli mašnik: »Tvojemu vzvišenemu Veličastvu darujemo ta čisti, sveti in brezmadežni dar!« Pred očenášem pa dvigne mašnik samozavestno in zaupno sv. hostijo nad kelih ter izpregovori: »Po njem in z njim in v njem je tebi, Bog, vsemogočni Oče v edinosti Sv. Duha vsa čast in slava skozi vekov veke. Amen.«

Tako povelčuje sv. maša kot častilna daritev v najvišji meri Boga in njegovo sv. ime. Da! Sv. maša je edino dejanje na svetu, ki neskončno svetemu Bogu popolnoma dopade ter mu izkazuje njemu primerno slavo in čast. Vse, kar mi storimo, je omadeževano po človeški slabosti in grešnosti. Le sv. maša je tista svitla zvezda jutranjica, ki žari iz neprijazne zemske teme proti nebu in razveseljuje božje oko. Zato se raduj, o borna duša, ki čutiš svojo slabost ter nimaš nič, s čimer bi Bogu mogla izkazovati svojo vdanost! Imaš sv. mašo, ki odpomore tvoji slabosti! Zato rad zahajaj k sv. maši! Kaka sreča za nas, da se na neštivilnih oltarjih v našem imenu Kristus daruje kot najprijetnejša častilna daritev Bogu! Časti in slavi božji je tako popolnoma zadoščeno!

II. Večkrat čitamo v življenju svetnikov, kako so njihova srca gorela za Boga, kako so vabili vse stvari, da naj z njimi Stvarnika hvalijo in povelčujejo, kako so želeli imeti jezike vseh stvari in govorico angelov, da bi tem bolj mogli slaviti njega, ki je vzvišen nad vso hvalo. Nehote nas taki zgledi ganejo; naša srca se ogrejejo; poraja se v njih pobožna želja: O, ko bi mogli tudi mi tako goreti za večjo slavo božjo! Pomniti pa moramo, da ta gorečnost za božjo čast ne sme biti omejena morda le na ožji krog svetih oseb; ta želja ne sme ostati le želja; to je sveta dolžnost nas vseh in vseh ljudi. Saj nas je ustvaril Bog zato, da bi njega častili, molili in mu služili. Od te dolžnosti ni izvzet nihče, ako noče zgrešiti svojega večnega namena. Celo naše življenje

in vse naše delovanje mora meriti na večjo slavo božjo. Načelo sv. Ignacija: Vse v večjo čast božjo! mora biti zvezda vodnica celega našega bitja, življenja in vseh naših del. Z Davidom mora vsakdo skleniti: »Slavil bom Gospoda vsak čas; vedno bo njegova hvala v mojih ustih.« Toda jezikova hvala ne zadostuje. Sv. Avguštin nam kliče: »Ko častite Boga, ga častite z vsemi močmi; slavi naj ga glas, slavi življenje, slavi delovanje.« Vsak naj stori to v stanu, v katerega ga je postavil Bog. Zato še ni potreba, da bi moral zapustiti svet ter se zapreti v samostan ali pa da bi moral iti kot misijonar med divjake. Če je vaše življenje na zunaj še tako navadno, vendar lahko vsak v svojem krogu izvršuje to svojo sveto dolžnost. Zato vas opozarjam le na nekatere stvari! Bodite zvesti v svojih molitvah; molitev mora biti prvo in pglavitno vaše opravilo! Izpolnjujte zvesto nedeljsko dolžnost, ako nedelje ne pospečuejš, delaš Bogu nečast! Hodite pogosto k sv. spovedi, da izbrisujete vsakdanje pregreške! Radi prejemajte sv. obhajilo, v katerem prihaja sam dobri Zveličar v vaša srca. Ljubite Marijo ter se radi zatekajte v njeno varstvo! Častite svoje angele varihel! Zvesto izvršujte božje in cerkvene zapovedi ter svoje krščanske in stanovske dolžnosti, to pa neustrašeno, možato. Le nobenega strahu pred ljudmi! Čast božja nam mora veljati pač več kot prazni oziri na umrljive ljudi! Posebno pazite, da ljubite angelsko čistost, pravičnost, zmernost. V nadlčgah in križih pa bodite vdani v sveto voljo božjo! Te in druge vaše dolžnosti izvršujete dobro in iz čiste ljubezni do Boga. Toda s tem še niste storili vsega. Ogenj ima to lastnost, da se razširja, kjer je dosti goriva. Taki morate biti tudi vi, ako imate pravo ljubezen do Boga, goreti morate za razširjenje božjega kraljestva v delokrogu, v katerega vas je postavila božja previdnost. Pospešujte zato dobro stvar z zgledom, besedo, peresom, dejanjem. Vneti morate biti za katoliška društva, zlasti pa za dobro časopisje. »Kristusova ljubezen me sili k temu.« Le enega se bojte: Greha. Kdor smrtno greši, se upre proti Bogu ter mu krati čast. Lucifer se je prvi uprl Bogu: Ne bom ti služil. Tako govori tudi vsak človek, ki smrtno greši. Greh, kako strašna reč si! Še strašnejša se mi zdiš, ako pogledam umorjenega Sina božjega na križu! Storil je to greh! Kakšno grozovito zadolženje, kakšna nečast za Boga! Zato: Le greha ne! Ako se torej varujete greha ter živite in delujete po zgoraj navedenih, vsakemu znanih navodilih, potem bo zares celo vaše življenje neprestani slavospjev božji. Izpolnovali boste naročilo sv. Pavla: »Ako jeste ali pijete ali karkoli delate, delajte v večjo čast božjo« (I. Kor. 10). Vsa vaša dela bodo podobna svitlim biserom, iz katerih dan na dan angeli spletajo krasen, bliščeč venec ter ga pokladajo pred prestol božjega Veličanstva. Ako tako poveljučujete

s svojim življenjem božjo slavo, s kakim veseljem in s kako pobožnostjo se potem lahko udeležujete najvišje častilne daritve — svete maše. Ko mašnik daruje, kličite z mladeniči v babilonski peči vse stvari, naj prihité molit na oltarju navzočega Zveličarja ter s prerokom: Pridite, molimo ter padimo pred Gospoda! Darujte v proslavljenje božje ter v priznanje gospodstva božjega nad nami ter naše popolne odvisnosti od Boga sv. Telo in Kri Sinu božjega, vso njegovo pokorščino, vsa njegova dela in molitve, njegovo trpljenje in smrt. Vabite Marijo, svetnike in angele, naj slavé z vami Boga. Preroka Izaija ustnice niso bile vredne, da bi oznanjale hvalo in povelja božja; kar priplava serafin k njemu, držeč v roki goreč ogelj, ki ga je vzel raz oltar, ter se je dotaknil njegovih ustnic; in postale so čiste in vredne, da so smele oznanovati božjo hvalo, vi pa prosite, da naj Bog očisti vaše ustnice, ne z gorečim ogljem, pač pa z brezmadežno angelsko hrano, ki vam jo položi v usta mašnik; poleg ustnic pa naj posveti ta nebeška hrana vse vaše življenje, da bo potekalo edino le v večjo slavo božjo. Glejte pa tudi, da bo vaše zunanje obnašanje pri sv. maši dostojno, kar je že samo ob sebi umevno. Ako se božji Sin tako ponižuje, da pride na oltar v vašem imenu in za vas slaviti božje Veličanstvo, ali ne boš rad ponižno klečal med sv. mašo, pri kateri angelske trume s trepetom molijo svojega Boga ter zakrivajo spoštljivo svoje obličje? Zato je sveta Elizabeta, turinška vojvodinja, ako je prišla k sv. maši, poprej pred oltarjem odložila krono, dragocene prstane ter ves kinč, da bi pred svojim Gospodom in Bogom klečala kot zadnja dekla. Ah, kako hudo grešé tisti, ki se med najsvetejšim opraviлом nespoštljivo obnašajo, se smejejo, zijajo naokrog, pasejo morda celo grde misli v srcu... Taki lažikristjani naravnost zasramujejo Boga, tep-tajo Najsvetejše z nogami, zametujejo vse zasluženje Kristusovo ter si nakopujejo strašno odgovornost.

Pobožna devica je večkrat zdihovala: »O, ko bi imela tisoč jezikov, da bi ž njimi slavila Boga! O, ko bi mogla za čast božjo navdušiti vse ljudi! O, ko bi mogla ustvariti nova nebesa in vanje postaviti serafinov brez števila! Ko bi mogla položiti tebi pred vznožje vse stvari, da bi se vnele zate in bi te mogla sama ljubiti bolj kot vsi nebeški stanovalci!« Božji Ženin ji je odgovoril: »Utolaži se, moja hči. Z eno samo sveto mašo, pri kateri si pobožno navzoča, mi izkažeš čast, ki mi jo želiš, ter še neskončno več.« Zahvalujte vse dni svojega življenja milega Zveličarja, da vam je dal v roke to neprecenljivo daritev v čast

in slavo božjo! Ljubite sveto mašo! Ne onečaščajte je nikdar z mlačnim vedenjem! Vsak naj posebno pri povzdigovanju zagotavlja z ustmi in srcem zvestobo Zveličarju: »O Jezus, tebi živim; o Jezus, tebi umrjem; o Jezus, tvoj sem živ in mrtev!« Kličem vam: Hitite radi k sv. maši, da izkazujete Bogu dolžno čast! Vse vaše življenje naj bo neprestan slavospev božji. Ako to dopolnite, vas zagotovim, da boste po končanem življenju uvrščeni med presrečno, nepregledno trumo nebeških prebivalcev ter ž njimi vred gledali v obličje troedinemu Bogu ter mu prepevali večno čast in hvalo. Amen.

Fr. Rihar.

Praznik posvečevanja cerkvâ.

Kaj nas uče altar, tabernakelj in križ.

Zgled sem vam dal..

Jan. 13, 15.

Egiptovski kralji so si postavili visoke, kamenite piramide v tisočletni spomin nase. K tem romajo tisočeri: eni iz radovednosti, drugi, da utrjujejo poročila sv. pisma, tretji, da bi našli kaj zoper razodetje božje. Kralj nebes in zemlje, potomec kraljeve krvi Davidove, Jezus Kristus, si je pred smrtjo tudi postavil veličastno piramido — pred seboj jo gledate: oltar — tabernakelj — križ. To troje, vedno združeno, je neločljivo spojeno, razširjeno križem sveta, skrivnosti polno, trajno za vse čase. Egiptovske piramide so skladali sužnji s krvavimi žulji, stradajoči, pretepeni, prisiljeni — našo zveličavno, krščansko piramido si je postavil kralj sam, s svojimi rokami, s svojim telesom, prosto in radovoljno (Is. 53, 7), iz ljubezni (Is. 13, 1), mučen in ranjen na vsem životu, žaljen in trepeč na duši do smrti na sramotnem križu (Mrc. 14, 34).

Tega največjega spomenika Jezusovega se spomnimo hvaležno danes, ko obhajamo praznik posvečevanja cerkvâ, hvaležno se ga spominjamo vsakikrat, kadar imamo njegov sad izpostavljen k molitvi in češčenju; tega dela Gospodovega se spomnimo zlasti letos ob 1600-letnici, odkar je cesar Konstantin poprej zaničevanemu znamenju križa vrnil zasluženost čast, dostojno hvalo in slavo. Kakor se posvetni hodijo učiti k daljnim piramidam v peščeni Egipt, hodimo mi kristjani v šolo k piramidi Kristusovi: poslušajmo vsako nedeljo zlate nauke, ki nam jih daje večni kralj naših neumrjočih duš z oltarja in tabernakeljna ter s križa nad njima. — O sveti križ, življenja luč... Češčen in hvaljen bodi vsaki čas...

Na mnogih, zlasti misijonskih križih beremo kratke, pomenljive napise, navadno take-le: reši dušo, zatajaj se, nosi

svoj križ, hodi za menoj, ponižaj se, ljubi, odpuščaj! Katekizem nazivlje te nauke »evangeljske« čednosti, ker nam jih Gospod v evangeliju posebno priporoča pa nam jih nič manj glasno oznanuje z vsakega oltarja, tabernakeljna, križa. Poslušajmo jih zvesto, sprejmimo jih v srce, živimo po njih!

1. Reši dušo, svojo lastno, edino, neumrjočo dušo, reši jo za večnost, za zveličanje, za nebesa! Svojo dušo rešujemo, kedar skrbimo za posvečujočo milost božjo, kedar obujamo nad grehi srčno kesanje, kedar se spravimo z Bogom v zakramentu sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa, kedar smo pokorni otroci katoliške Cerkve, vidnega kraljestva božjega na zemlji, kadar damo kraljevati v svojem srcu Bogu po živi veri, trdnem upanju, iskreni ljubezni, kadar pomagamo širiti božje kraljestvo z molitvijo in podporo misijonov... Naštete pripomočke nam je zaslužil in pripravil, naročil in z zgledom pokazal Jezus Kristus in nam jih vedno kaže raz oltarja. Najvišji namen njegovega poslanstva in prihoda iz nebes na zemljo, učlovečenja in življenja, dela in nauka, trpljenja in smrti, vstajenja in poveličanja je: rešitev človeških duš. Bog ni poslal svojega Sina, da bi svet sodil, temveč, da bi bil svet po njem zveličan (Jo. 3, 17). Sin človekov je prišel, da bi dal svoje življenje v odrešenje za njih veliko (Mt. 20, 28). Prišel sem klicat grešnike (Mt. 9, 13), razlaga sam. Nas pa priganja za dušo skrbeti: Kaj pomaga človeku, če pridobi ves svet, na svoji duši pa trpi škodo? (Mrc. 8, 36.) On naroča: Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico (Mt. 6, 33). To kraljestvo je sam pokazal in ustanovil v katoliški Cerkvi, mu dal trdno podlago edinosti, svetosti, vesoljnosti, trpežnosti ter povabil vse ljudi vanj (Mt. 20, 4, 7. — Lc. 14, 16, 23). To kraljestvo najdemo v vsaki župni cerkvi; tu je prestol, vinograd, miza nebeškega kralja — tabernakelj s križem.

Da ne občutimo po grehah in hudobijah zaslužene kazni, je stopil Jezus v jaslce, se je povišal na križ, se ponižuje v drobtine kruha in kapljice vina. Pri vsej dovoljeni, primerni skrbi za zemeljsko in telesno iščimo vendarle predvsem božjega kraljestva čez svoje duše in božje pravice svojemu srcu: oboje najdemo najlažje v hiši božji, pred oltarjem.

2. Premağuj se! ne privošči si vsega, česar poželi popačena narava, po čemer hrepeni poželjivo meso, radovedno oko ali uho, kar hoče pregibčni jezik ali mehkužno telo. Zatajaj se, brzdaj strasti, kroti huda nagnjenja, mrtviči in imej v strahu telo, trpi in odreci si kaj prostovoljno. Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe (Mt. 16, 24).

Nebeško kraljestvo silo trpi in le silni je potegnejo nase (Mt. 11, 12), ti kliče Kristus, svet pa vabi: »uživaj, pij in jej, raduj in veseli se, saj živiš le enkrat.« Kolikor težje nam je zatajevanje, toliko več zgledov nam je zapustil nebeški Učenik: zatajeval je sam sebe od jaslic do križa, naučil je te čednosti apostole in učence (Gal. 5, 24), podelil je milost zatajevanja toliko pravim in spokornim, ki so se trdo postili, krvavo bičali, nosili na golem raševino in železje, legali v ledeno vodo, bodeče trnje, na trdo kamenje in ostre črepinje ali gola tla... (Janez Krstnik, Klara, Elizabeta, Frančiška Šant., Benedikt, Ludvik, Franc Borgia.) Dosegli so z zatajevanjem visoko stopnjo popolnosti ter še višjo zasluženja in veselja pri Gospodu — nam pa dali stotere zglede, kako močan postane duh, ako se tare telo. Najbolj pa nas uči zatajevanja Gospod sam, bodisi z vsakega križa, bodisi iz sleherne hostije. Ko mi počivamo in uživamo, ko hodimo po opravih, zabavah, družbah: on molče, tiho, zaprt v tesno ječo lesene omarice čaka in moli za nas na oltarju, gre v roke tudi nevrednemu služabniku, gre v usta tudi grešnega siromaka, ne brani se, ne ugovarja, vse prenaša, vse pretrpi, da le pridobi naše duše. Poslušajmo njegov nauk, posnemajmo njegov zgled, kajti »kdor v mesu seje, bo od mesa žel pogubljenje, kdor seje v duhu, bo od duha žel večno življenje« (Gal. 6, 8).

3. Nosi svoj križ, težave, bridkosti, žalosti, nesreče, izgube, bolezni, trpljenje, zaničevanje, obrekovanje, pomanjkanje, glad, žejo, vročino, mrz, težko delo, neprijetno službo... bridkost smrti! Vse to in kar je križu podobnega, nosi za menoj, kakor sem nosil jaz nedolžen najtežji križ pred teboj. Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe in naj vzame svoj križ! (Mt. 16, 24.) — Nekateri redkejši križi nam pošlje nebeški vsemodri Oče iz najboljšega namena: v poizkušnjo zvestobe, v očiščenje duše, v zasluženje plačila. Druge nam naložijo po božjem pripuščanju naši bližnjiki, hoté in nehoté, vedoma in nevedé. Največje in najtežje križe si pa stešemo sami z grehom, s to vedno nabrušeno sekiro naše duše, s tem težkim kladivom našega srca, s to trdo palico našega telesa in duha... Da bi neštete in neštevilne križe nosili za Gospodom v svoje zasluženje in zveličanje, je on vzel vsakršne križe pred nami za nas na svoje božje rame. Njegovo življenje — polno križev, je bilo kakor en sam dolg, visok križ iz doline solz segajoč skozi oblake do prestola po grehu razžaljenega, a po križu potolaženega Očeta v nebesih. Po Kristusovem križu se izpreminjajo naši križi v ključe nebeske. Ne branimo se jih — iznebiti se jih itak ne moremo. Nosimo jih Bogu vdano, voljno za Križanim. Kdor ne nosi mojega križa, ne more biti moj učenec (Lc. 14, 27). Po mağa nam jih nositi s svojim zgledom, ko v skrivnosti presvetega Rešnjega Telesa še vedno prenaša toliko naše mlačnosti in

nehvaležnosti ter žalitev in skrunitev grešnikov, krivovercev in nevernikov. Učimo se potrpežljivosti pred oltarjem!

4. **H o d i z a m e n o j** ne le po potu križa, temveč v vsem svojem življenju, dejanju in nehanju! Vsled prevarane narave najraje posnemamo, kar zremo na drugih, zlasti višjih, imenitnejših, bogatejših in predstojnikih. Učencu je zadosti, da je kakor njegov učenik in hlapcu, kakor njegov gospodar (Mt. 10, 25), a vedno manj je staršev, mojstrov, učiteljev, županov, gosposke, ki bi z mirno vestjo klicali podložne, učence, otroke: »hodi za menoj« — vedno več jih je, katerih pot in zgled nas pahne v časno in večno nesrečo. V vsakem oziru, v vseh razmerah pa je Kristus opravičen nas vabiti za seboj. Jaz sem pot, resnica in življenje, nihče ne pride k Očetu drugače, kakor po meni (Jo. 14, 6). Iz tabernakeljna in križa nam šepeče: po mojih stopinjah ubiraj, o kristjan, svoje, misli po moje, govori po moje, ceni, kar sem cenil jaz, zaničuj, kar sem zaničeval jaz, ljubi, kar sem ljubil in sovraži, kar sem sovražil jaz. Moja podoba bodi tebi ogledalo; mene imej pred očmi vedno in povsod, ponoči in podnevu, doma in na potu, na samem in v družbi, pri delu in počitku. Živi kakor sem živel jaz. Bodi drugi Kristus. Ime kristjana nosiš po meni — po meni nosi tudi moje čednosti, da s sv. Pavlom rečeš: »Živim, toda ne jaz, živi pa v meni Kristus!« (Gal. 2, 20.) »Ako hoče kdo priti za menoj (v raj, v nebesa), naj hodi za menoj« (Mt. 16, 24). »Kdor ne hodi za menoj, ne more biti moj učenec« (Lc. 24, 27). »Zgled sem vam dal, da ravno tako, kakor sem jaz vam storil, tudi vi storite« (Jo. 13, 15). V podobi hostije prehodi Gospod toliko sveta pred nami, v sv. popotnici pride k bolnim in umirajočim, da bi vsi laže hodili in prišli za njim.

5. **P o n i ž a j s e**, kakor sem se jaz v jaslicah, v Egiptu, v Nazaretu, v puščavi, na Kalvariji in kakor se ponižujem na oltarju v podobah kruha in vina, da tebe povzdignem, o človek. Ne boš se težko poniževal, če pomisliš, da razen greha nimaš ničesar, kar bi ne bil prejel iz mojih rok po dobroti mojega Srca od nebeškega Očeta. (1. Cor. 4, 7.) Pred menoj si kakor kapljica v morju, kakor droban pesek ob vodi, prah in pepel, črv zemlje brez moči. Ponižaj se in povišan boš. (Mt. 23, 12.) Vseh čednosti se na meni lahko učiš, predvsem pa se uči od mene, ker sem krotek in iz srca ponižen (Mt. 11, 29), ponižnosti, podlage, korenine vseh drugih čednosti. Prevzetnim se Bog ustavlja, ponižnim daje svojo milost (Jac. 4, 6). Na pravo ponižnost te opominja vsak križ in vsaka posvečena hostija. Oba kažeta, kako sem se ponižal pred 1900 leti in kako se ponižujem širom sveta dan za dnevom na tisočerihterih oltarjih.

6. **L j u b i** »iz celega srca in vse svoje duše in iz vseh svojih misli Gospoda svojega Boga« (Mt. 22, 38), ki je ljubil tebe in ves človeški rod od

vekomaj. Iz ljubezni do sveta je dal mene, »svojega edino-rojenega Sina zato, da kdorkoli vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje« (Jo. 13, 16). Ljubi te Bog vsak trenutek tvojega življenja. Svojo ljubezen ti izkazuje v dejanju, v dobrotah, ki jih uživaš, dokler živiš. Tolika ljubezen zasluži našo srčno nasprotno ljubezen. Kako sem ljubil jaz, tvoj odrešenik in zveličar, revne ljudi, naj pove križ na Kalvariji, kako jih ljubim še vedno, naj govori oltar in tabernakelj, krstni kamen in spovednica. — Zaslužno ljubezen do Boga kažemo, kadar ponižno verujemo njegove nauke, kadar zvesto izpolnjujemo njegove zapovedi, kadar ga molimo in častimo v cerkvah pričujočega. Zavoljo Boga ljubimo tudi svojega bližnjega kakor sami sebe (Mt. 22, 34), ker je otrok istega Očeta, odrešen po istem Jezusu, posvečen po istem Sv. Duhu in ustvarjen za ista nebesa kakor mi. Pa ne ljubimo ga le z jezikom in z besedo, ampak v resnici in dejanju (1. Jo. 3, 18). Še več naroča Križani: »Ljubite (celo) svoje sovražnike, dobro storite tistim, ki vas sovražijo, molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo« (Mt. 5, 44). Bodimo sovražnikom v srcu dobri, želimo jim dobro, ne maščujmo se nad njimi (Deut. 32, 35), pomagajmo jim, molimo zanje, da bomo otroci svojega Očeta, ki »daje svojemu solncu sijati na dobre in hudobne, deževati na pravične in krivične« (Mt. 5, 45). Da bi nam olajšal to nadčloveško čednost, nazivlje Gospod izdajalca Judeža s presladko besedo »prijatelj« ter na križu viseč moli ter prosi Očeta za tiste, ki ga križajo (Lc. 23, 34).

Ko je Zveličar trpel in umiral za grešnike, je bila Kalvarija pristopna vsakomur in v Jeruzalemu zaradi praznikov polno ljudstva. Istotako je odprta cerkev Jezusa med njegovo nekrvavo daritvijo vsak dan vsem. On ne sprejema le nedolžnih, pravičnih, skesanih in spokornih, on čaka tudi z odprtim srcem nevernikov in krivovercev, malovernih, mlačnih in obupanih. Da bi vsi ti le pridno prihajali pred križ in oltar: tu bi našli duhovno jed in pijačo iz duhovne skale, iz katere izvira voda večnega življenja (Jo. 4, 14), iz skale, ki hodi povsod pred nami (1. Cor. 10, 4). Tu najde vsakdo najzvestejšega prijatelja, najmodrejšega učnika, najmilejšega očeta, najusmiljenejšega Boga. Na oltarju nam je še milosten Odrešenik in Zveličar — pa kmalu nam bo v znamenju križa pravičen sodnik. Sodil nas bo po svojem evangeliju in nauku, po svojih zgledih in večnih, božjih postavah. Hodimo radi k njemu pred oltar, tabernakelj in križ. Tu je najboljša šola ne le za deco, marveč za vsakoogar brez izjeme. Učimo se od Jezusa evangelijskih čednosti, posnemajmo njegove zglede. Iščimo najprej božjega kraljestva in njegove pravice, prema-

gujemo sami sebe, nosimo voljno svoje križe, hodimo za Kristusom, bodimo krotki in iz srca ponižni ter ljubimo Boga nad vse, sebe in bližnjega pa zavoljo Boga. Oltar in tabernakelj s križem, ta vekotrajna piramida Kristusova — naj nam bo šola življenja in lestvica zveličanja. — Amen. M. Volčič.

Štiriindvajseta nedelja po binkoštih.¹

Pravi kes — edino zdravilo zoper dušne bolezni grehov.

Pojdi in kakor si veroval, tako se ti zgodi! In hlapec je bil ozdravljen tisto uro. Mat. 8, 13.

Dva bolnika je ozdravil Jezus, kakor nam pripoveduje današnji sv. evangelij: enega gobovega, drugega mrtvoudnega; pa oba sta zadobila zdravje kot plačilo svoje žive vere. Predragi, kaj so pa gobe enega in mrtvoudnost drugega? Ali niso podoba onih dušnih bolezni, katere nas mučijo? In kaj je živa vera onih dveh bolnikov drugega, nego zgled one vere, ki naj ozdravi naše duše! »Naše dušne bolezni,« pravi sv. Ambrož, »so napuh, lakomnost, jeza, nečistost in sploh vse pregrehe.« Sedaj vas pa vprašam, preljubi v Kristusu: Katero zdravilo zoper te bolezni nam predpisuje naša živa vera? Nobenega drugega ne, nego pravi kes ali resnični stud nad našimi grehi. To je edino zdravilo zoper naše dušne bolezni. Ni uspešnejšega, ni potrebnejšega sredstva, da zadobimo odpuščenje svojih grehov, nego kesanje, ki pa mora biti vseskozi pravo. In o resnici te trditve se hočemo, predragi v Kristusu, v naslednjem na kratko prepričati.

Da zadobimo torej zdravje na duši ali z drugimi besedami: odpuščenje svojih grehov, ni gotovejšega in potrebnejšega sredstva, nego kes. To nas uči sv. Cerkev v vesoljnem tridentinskem zboru na podlagi svetopisemskih resnic, ko pravi, da je bil kes za odpuščenje grehov vedno in povsod neobhodno potreben. Kaj pa je kes? Kes je stud nad grehi in notranja žalost zavoljo razžaljenja božjega s trdnim sklepom, Boga nič več ne razžaliti. Vidite, predragi, tak stud torej, taka žalost je bila vsikdar pogoj, pod katerim je Bog grehe odpuščal. Ali naj za to navedem zgled iz sv. pisma? Skoraj vsaka stran mi podaja kakega. Kolikokrat je zabredlo n. pr. judovsko ljudstvo v najostudnejše pregrehe! In kaj je Bog

¹ Ann. 1913 tertia Dom. rest. p. Epiph.

storil? Vse te grde grehe mu je takoj odpustil, če se jih je le resnično kesalo in jih obžalovalo. Ali katero mesto je bilo v največjih grehah bolj zakopano, kakor Ninive? In vendar je Bog odpustil prebivalcem tega mesta pregrehe, ker so jih vsled svaritve preroka Jone resnično objokovali.

Kakor je bilo pa v stari zavezi, tako je tudi v novi. Kristjan, če imaš še toliko grehov in če so še taki, ako se jih resnično kesajš ter jih obžaluješ, ti jih Bog gotovo odpusti. Dokaz za to resnico ti daje svetopisemska prilika o izgubljenem sinu. Kako ganljiva je pač za vsakega grešnika! Kakor odpusti oče v tej priliki vse storjene pregrehe svojemu sinu, ki jih obžaluje, tako odpusti po besedah Gospodovih tudi Bog grešniku vse grehe takoj, ko se jih resnično popolnoma kesaja. Da, »povem vam,« pravi Kristus, »da bo v nebesih večje veselje nad enim grešnikom, ki se spokori, kakor nad devetindevetdesetimi pravičnimi, ki ne potrebujejo pokore« (Luk. 15, 7). Kesaj se torej, grešnik, svojih grehov, pa čuj, kakšen mora biti tvoj kes, če hočeš odpuščenje zadobiti!

Predragi, kesanje mora biti v resnici pravo, da ima uspeh, kajti sv. pismo nam navaja tudi zglede nepravega kesanja, katero je bilo pa prav zaradi tega brezuspešno. Kaj nje pač objokoval svoje zločinstvo, ni pa zadobil odpuščenja, ker njegovo kesanje ni bilo pravo. Kralj Savel je obžaloval svojo nepokorščino do Boga, pa Bog mu je ni odpustil, ker ni imel pravega kesanja. Kralj Antioh se je kesal, da je po nečloveško divjal zoper Jude in njihovo svetišče, pa tudi on ni zadobil odpuščenja zaradi nepravega kesanja.

Kakšno pa mora biti torej kesanje, da je pravo? Štiri lastnosti mora imeti, in sicer: 1. mora biti srčno, 2. mora izvirati iz ljubezni do Boga, 3. mora biti združeno s trdnim sklepom, Boga nič več ne razžaliti in 4. mora biti sklenjeno z resno voljo, izpovedati se čimprej. Ako ima tvoj kes, o greškni, te štiri lastnosti, bodi prepričan, da te brezdvomno očisti vseh pregreh.

Kdaj pa je kesanje srčno? Predragi, takrat, če res prihaja iz naše notranjosti in če ni samo na jeziku ali sploh samo vnanje. Ker si se, o grešnik, s srcem odvrnil od Boga, zato se pa moraš zopet s srcem k njemu vrniti. »Izpreobrnite se k meni,« pravi Bog pri preroku Joelu (2, 12, 13), »iz vsega srca... in pretrgajte svoja srca, ne pa svojih oblačil.« Torej kes mora prihajati iz srca, in zato ni zadosti, tisto navadno molitvico kesanja le z jezikom moliti, ampak mora se jo tudi s srcem obuditi; jezik naj le tisto izraža, kar srce narekuje.

Kes mora drugič izvirati iz čiste ljubezni do Boga; potem je tako kesanje popolno kesanje. Tako bo pa kesanje takrat, če grehe zaradi tega obžalujemo, ker smo Boga, najpopolnejše bitje, svojega največjega dobrotnika in najboljšega očeta, ž njimi razžalili. Ljubezen do Boga edino brez vsake

primesi sebičnih nagibov mora biti torej podlaža notranji žalosti, notranjemu studu, da je kes popoln.

Nadalje mora biti kes združen s trdnim sklepom, Boga nič več ne razžaliti in storjene krivice poravnati. To je tako važen pogoj, da je brez njegove izpolnitve tvoje kesanje, o kristjan, nemogoče pravo in resnično. In res, kako naj bi bilo tvoje kesanje istinito, če bi bil pa ti voljan, v bodočnosti z grehi še Boga žaliti in, kar si z grehi v preteklosti zakrivil, v prihodnosti ne poravnati, kolikor se dá. Če torej obžaluješ tatvino, mora tvoj kes hkrati biti sklep, krivično blago vrniti; če obžaluješ sovraštvo, mora tvoj kes hkrati biti sklep, da se s sovražnikom spraviš; če obžaluješ opravljanje in obrekovanje, mora tvoj kes hkrati biti trdni sklep, da škodo, ki si jo storil bližnjemu na dobrem imenu, poravnaš; če obžaluješ slabo tovarišijo, trdni sklep, da se dotične osebe ogiblješ; če obžaluješ pohujšanje, mora biti tvoj kes hkrati trdni sklep, pohujšanje popraviti; ravno taka je stvar ozir zapeljanja, krive prisege, slabega berila, članstva cerkvi sovražnih društev, goljufije, odrtije itd. O, kristjani, da bi pač vedno imeli v tem oziru pravi kes, potem bi se ne obtoževali pri vsaki spovedi vedno enih in istih starih pregreh!

Slednjic mora pa kes tudi sklenjen biti z resnično voljo, takomalu se spovedati svojih grehov, kakor kmalu bo mogoče. Kaj je Kristus ukazal gobovemu v današnjem evangeliju? Rekel mu je: »Pojdi in skaži se duhovnu!« O grešnik, obžaluj še tako resnično in srčno svoje grehe, če pa nimaš volje, pri spovedi se jih odkritosrčno obtožiti, ti niso odpuščeni. To je četrta bistvena lastnost pravega kesanja, da imaš namreč resnično voljo, se svojih grehov kakor hitro mogoče izpovedati.

Kesanje, ki ima vse štiri omenjene lastnosti, predragi v Kristusu, je pravo kesanje in kot tako najgotovejše in najpotrebnejše sredstvo, očistiti se dušnih bolezni. Torej, preljubi kristjani, če vam je duša draga, in to vam kot vernikom mora biti, in če jo hude bolezni nadlegujejo in mučijo, ali se je ne boste usmilili in ji preskrbeli gotovega zdravlila, s katerim jo lahko ozdravite? Da, to hočete in to bode, da bo potem za ozdravljenje vekomaj Boga hvalila. Amen.

Po P. R. Graserju O. S. B.: K. Čik.

Priložnostni govori.

Kakšne dobrote deli Bog po duhovnikih vernemu ljudstvu.

Ob 25 letnici mašništva presv. knezoškofa dr. Ant. B. Jegliča in njegovih duhovskih tovarišev govoril dne 27. julija 1898 na Dobrovi dr. Josip Marko.

Kakor je oče mene poslal, tako jaz
vas pošljem. Jan. 20, 21.

Dobrovčani, nenavaden dan, v delavnik sredi tedna, vas je tako veliko število v hramu božjem. Odkod vendar to? In ti, župnijska cerkev, kako si okrašena; in dobrovska župnija, kakor nevesta si oblekla najkрасnejše krilo. Vihrajoče zastave, visoki mlaji, zeleni venci, veličastni don zvonov izpričuje, da imate danes nekaj posebnega. In res je ta dan nenavaden za vas, slovesen in pomenljiv za nas duhovne s presvetlim knezom in škofom, ki smo ravnokar stopili v to svetišče božje. Eno leto je dolgo; velika vrsta let pa hitro mine, se čuje večkrat kot pregovor. Pa res, kako hitro je minilo 25 let, kar sem na tem svetem kraju opravil prvič najsvetejšo daritev. 25 let delujejo kot duhovni tudi moji sobratje, veleč. gospodje, katere vidite pred oltarjem. Da, 25 let dolga doba, ali vendar kako hitro je minila! Da to imenitno dobo svojega duhovnega pastirstva proslavimo ter se zahvalimo Vsemogočnemu za dobrote, katere nam je delil po svoji deviški materi Mariji, smo se zbrali v njenem svetišču součenci, ki smo bili pred 25 leti s svojim sedanjim knezom in škofom, presvetlim gospodom dr. Antonom Bonaventuro Jeglič, posvečeni ali pa smo šli isto leto 1873 v službo. Nismo prišli vsi, kajti ni jih več vseh — 8 izmed 22 jih je že zaspalo, odšli so pred nami po plačilo za trud in trpljenje, ki ga jim ni manjkalo v duhovnem pastirstvu.

Naš milostljivi knez in škof in mi duhovni z njim imamo vzroka dovolj, radovati se, hvaliti in slaviti Gospoda nebes za toliko tekom duhovskih naših let prejetih dobrot. Pa imate li istega vzroka tudi vi, verni Dobrovčani, nimate li vzroka, pravim, z nami vred iz srca peti Bogu hvalo? O, imate vzrok, imate dolžnost biti Bogu hvaležni za dobrote, ki so vam prihajale in vam prihajajo po rokah katoliških duhovnov — kajti neprecenljive in neštevilne so.

Mislím, da bode najbolj prav, ako vam in nam v vzpodbudo k hvaležnosti nekoliko načrtam, kake dobrote je delil Gospod Bog po nas duhovnikih vernikom skozi 25 let.

I. Katoliški duhovnik je namestnik Jezusa Kristusa, to nadaljuje, kar je Kristus pričel. Gospod Jezus je prišel na svet, da reši rod človeški. S svojo krvjo je pridobil milost nam

vsem; toda ta milost se mora posameznim prilastiti. On nam je pač pridobil bogat zaklad, ali iz nježa podeliti vsakemu človeku se ima po duhovnih, kajti njim velja beseda: »Kakor je Oče mene poslal, tako jaz vas pošljem.« Gospod Jezus je ustanovil sredstva, sv. zakramente, po katerih nam doteka milost. Jezus je učil rod človeški. Trojno nalogo tedaj — darovati, posvečevati, učiti — ima katoliški duhovnik.

a) Neskončne cene je bila krvava daritev Gospodova na križu. S kolikim dopadenjem je moral pač gledati na Kalvarijo večni Oče, ko je umiral za grehe sveta njegov edinorojeni Sin ter raztrgal dolžno pismo, ki je govorilo zoper nas ter je pribil na križ. Toda trpel je samo enkrat, šel z lastno krvjo v svetišče samo enkrat, sedaj pa ne more več. Daritev pa je človeku vedno potrebna, ker vedno greši, ker vedno potrebuje milosti. Pa kako naj se daruje, ko je Bogu všeč samo ena daritev — njegov edinorojeni Sin? — Gospod Jezus je za to poskrbel. Postavil je daritev v podobah kruha in vina, v katerih je sam pričujoč, v katerih ponavlja do konca sveta daritev, ki jo je enkrat opravil krvavo na križu; to pa dela po nas, svojih duhovnikih. Nam velja njegova beseda: »To delajte v moj spomin!« 25 let, preljubi, vže opravljamo to daritev. Ako vzamem, da je maševal vsakdo izmed nas v letu le 360 krat, potem je opravil daritev, ki je edino všeč Bogu, daritev, katere se radujejo nebesa, pred katero se trese brezdno peklensko, vsakdo nad 9000krat; vsi 14 skupaj nad 126.000 krat. Kdo bi popisal, preljubi, kateri angelski jezik bi mogel povedati, koliko milosti smo izprosili za uboge zemljane po Gorenjskem, Dolenjskem, Notranjskem, po Goriškem, Štajerskem in po Bosni, da, za ves svet, ko smo toliko tisočkrat držali v svojih rokah Gospoda Jezusa. Koliko nesreč se je odvrnilo na duši in telesu, koliko grešnikov se izpreobrnilo, kolikokrat so se radostno odprla vrata nebeška, da je stopila po naši daritvi očiščena duša iz vic v kraj slave in blaženstva, ker se je po naših rokah tolikokrat darovalo neomadeževano Jagnje, ki odjemlje grehe sveta. Da, preljubi tovariši, prečastiti gospodje, po pravici smemo danes klicati z Marijo: »Poveljūi moja duša Gospoda, ker velike reči mi je storil On, ki je mogočen in sveto njegovo ime.« Ali isto morate govoriti vi, verni poslušalci: Hvalimo, poveljūjmo Gospoda, ker neštevilne dobrote nam je delil celih 25 let po rokah našega presvetlega kneza in škofa ter njegovih duhovnih tovarišev.

b) Jezus je pridobil milost za vse ljudi. Pa kako naj se jim prilastuje ta studenec večnega zveličanja? »Idite po vsem svetu,« je dejal, »učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha. Kdor veruje in bode krščen, bo zveličan, kdor pa ne veruje, bode pogubljen!« Premili tovariši, kolikokrat v teh 25 letih je tekla z naše roke čisteča voda s v. k r s t a na novorojenca, tolikokrat je zaškripalo peklo, se vrazdovala nebesa; odtrgali smo žrtev hudiču, podali očiščeno dušo kralje-

stvu nebeškemu. Očetje smo postali novemu rodu, rodu za nebesa, dajali smo angelom novih tovarišev. Koliko število od nas krščenih je umrlo, preden so vedeli, kaj je greh, v beli obleki nedolžnosti, ki sedaj hodijo v nebesih za Jagnjetom, kamorkoli gre.

Ali premnogo pa jih je, ki so nezvesti postali Gospodu; otroci nebeški so nehvaležno prelomili dano obljubo, raztrgali oblačilo nedolžnosti — storili so smrtni greh, storili ga morda večkrat. Zopet jih je imel satan uklenjene. Nesrečneži! Vest jih je grizla, pred peklom so se tresli, pred pravično sodbo trepetali. Pa li ni bilo nobene pomoči zanje? Svet je nima. Tu ne pomaga ne denar, ne čast, ne slavno ime ali visoka služba; tu ne reši niti kralj, niti cesar, kajti pred razžaljenim Bogom sta le prah in pepel. Pomagati more edinole katoliški duhovnik. »Katerim boste grehe odpustili, so jim odpustili,« te tolažilne besede je govoril Gospod Jezus svojim apostolom in njihovim naslednikom, škofom in mašnikom. Kar sklene človek na zemlji, to potrdi Bog v nebesih. Duhovnik govori: »Jaz te odvežem tvojih grehov« in greh je končan, satan zmagán, peklenške verige razbite, nebesa odprta — satan se togoti, angeli se radujejo. Koliko je pač število skesanih grešnikov, ki so skozi 25 let poklekali pred nas namestnike Gospodove po različnih krajih slovenskih in hrvatskih. Brez dvoma je primeroma vsakdo izmed nas dal sveto odvezo v imenu Gospodovem več nego 50.000 krat, vsi skupaj torej več nego 700.000 krat. Koliko srcem se je s tem podal pravi mir, koliko krivic se je poravnalo, koliko sovraštev razdrlo, koliko bližnjih priložnosti odpravilo po našem posredovanju. — Da, koliko jih je od nas odvezanih sedaj v svetih nebesih, ki hvalijo in bodo hvalili vekomaj usmiljenega Jezusa, da jim je storil tako velike reči po naših rokah.

Ne bom na široko razpravljal, koliko je bilo po raznih naših službenih krajih število tistih, ki smo jim prinesli zadnjo tolažbo svete vere, zakramente umirajočih, na bolniško posteljo. Naši angeli varuhi in sami smo priče, kolikokrat se je solzno oko bolnikovo hvaležno ozrlo za nami, ko smo odhajali, usta pa so govorila: Bog plačaj stotero! Le Vseġavednemu pa je znano, koliko je srečnih v nebesih, ki bi bili vekomaj pokopani v peklu, ako bi jim ne bila naša noġa prinesla pravočasno rešitve. Da, tudi v tem oziru smemo klicati danes ob petindvajsetletnici: »Poveljuj moja duša Gospoda...«

Telo potrebuje hrane; tudi duša bi omagala brez nje; treba ji je kruha, ki hrani v večno živiljenje. Presvetli knez in škof, dragi duhovni tovariši, kdo bi preštel vse one tisoče in stotisoče izmed Slovencev in Hrvatov, katerim so tekom našega petindvajsetletnega službovanja naše roke položile na jezik angelski kruh ter jim tako podale zastavo večnega življenja. Kolika dobrotla!

c) Jezus je prinesel iz nebes resnico. Hodil je od kraja do kraja ter je povsod učil. Ali isto je velel apostolom. »Idite po vsem svetu...« Po njihovem zgledu smo učili tudi mi, ne polja obdelovati, ne kakega rokodelstva ali obrti, ne, kako se pridobiva denar, čast, zložno življenje — vse to mine — učili smo eno potrebno: kako se reši neumrjoča duša za srečno večnost. Da, učili smo otroke, mladino, starost, učili vse stanovce, učili različne narode; učili smo v šoli, v cerkvi, doma in v spovednici. Po besedi sv. Pavla smo tudi mi nekako »vsem vse postali, da vse pridobimo za Kristusa«. Kam bi zašel svet, ako ne bi imel učiteljev — duhovnikov?

Zastonj se pa trudijo delavci, ako Gospod ne zida hiše, brezuspešen je trud, ako Gospod ne dá rose svojega blagoslova, svoje milosti. Zastonj se pehate vi, brezploden bi bil vaš napor, ako bi ga Gospod ne pospeševal. To pa stori le, ako ga prosimo. »Prosite, pa boste prejeli.« — »Kdor prosi, prejme« — so njegove besede. Molitev je dolžnost nam vsem, molite neprenehoma — nam je zapovedal Gospod Jezus. Toda s to zapovedjo je hotel le reči, da naj vse svoje dejanje in nehanje s pobožnimi mislimi in s svetim namenom Boгу posvečujemo. Ali nam duhovnom pa je molitev, in sicer ustna, natančno določena molitev naložena kot sveta dolžnost, da jo opravljamo v imenu sv. Cerkve, Kristusove neveste, dan za dnevom ob določenih urah. Kako mogočna, kako izdatna mora biti pač ta na sedem dnevni ur razdeljena molitev, ki se nepretrgoma povzdiguje iz tisoč in tisoč Boгу posvečenih src proti nebu kot hvala, zahvala in prošnja.

Kdo bi mogel povedati, kaj doseže ta molitev za sv. Cerkev sploh, kaj posebej še za tiste, ki so izročeni duhovski oskrbi molilčevi! Preljubi, koliko milosti, koliko dobrot za dušo in telo smo pač izprosili vernikom tudi mi, ko smo v 25 letih opravili blizu 900.000 duhovnih ur. Tudi v tem oziru je storil nam in po nas drugim »velike reči on, ki je mogočen in sveto njegovo ime«.

II. Ljubi poslušalci, iz teh kratkih besedi lahko izprevidite, da je delil Gospod res po naših duhovskih rokah skozi 25 let ljudem neprecenljive dobrote, obenem morate pa tudi pripoznati, da ste radi tolikih dobrot duhovnom dolžni hvaležnost, ljubezen in spoštovanje. To še tem bolj, ker duhoven veliko trpi, ko deli drugim dobrote — trpi na duši in telesu, morda več nego katerikoli drugi stan. Koliko bi se dalo o tem govoriti! Pa ker čas hiti, opomnim le nekatere reči.

a) Velike radosti smo uživali skozi 25 let darovaje dan za dnevom Gospodu Jezusu, družé se z njim v zakramentu ljubezni, proseč z njim za blagor in srečo človeškega rodu. Ali koliko je zahtevala ravno ta daritev tudi zatajevanja. »Človek naj poizkusi sam sebe in tako naj jé od tega kruha in pije od keliha, zakaj kdor nevredno jé, si sodbo jé in pije, ker ne razloči telesa Gospodovega.« — Te besede sv. apostola Pavla veljajo

vsakemu človeku, o koliko bolj šele duhovnu. Kako sveta bi morala biti usta, kako čiste roke, kako nedolžna duša duhovnova. Pa to ne pride samo po sebi; truda je potreba. Drugi so spali, duhovni čuli, drugi počivali, vi mašniki molili, da se pripravite za presveto daritev. — Prečastiti tovariši, kolikokrat vam je bilo treba s sv. mašo čakati do 10., 11., 12. ure; post je bil neprijeten; klicani ste bili prejšnji dan zvečer k bolniku, ravno o polnoči ste se vrnili domov, kapljica vode bi vas bila poživila — zastonj, niste je smeli nikakor okusiti, morda še 8, 10, 12 ur ne. Bolehen si bil, brat, malo jedi bi bilo dobro — niti drobtinice je nisi smel vzeti, dokler nisi ves zdelan opravil svete daritve ob pozni uri.

b) Deleč svete zakramente smo imeli mnogo duhovnega veselja, kakor smo se bili prej prepričali, ali pri tem ni manjkalo grenkega pelina. Izpovedovali smo ter z vsemogočno besedo Jezusovo razbijali peklenške vezi greha in kazni. Toda koliko neprijetnosti nam je bilo pri tem prestajati, vé le tisti, ki je sam sedel v spovednici. Sedeti v tesni leseni omari 3, 5, 10 ur, govoriti tiho, učiti, svariti, prositi, je grozna muka. Zeblo nas je pozimi, v potu smo se kopali poleti in še druge nadloge so prišle. Pa kaj še to? — Prišel je kdo nepripravljen, izpraševati mu je bilo treba vest, odgovorov prositi, obujati kes — pa dostikrat zastonj! Grešnik je bil v bližnji priložnosti, trudil si se, mašnik, in potil, porabil vso svojo modrost in zgovornost, da mu dokažeš njegovo nespamet — brez uspeha, stari grešnik je ostal. O kako to peče!

Neizrečeno tolažilno je za ljubeče mašnikovo srce oskrbovanje bolnikov. Toda to veselje za nas duhovne ni bilo brez težav in trpljenja. Pot je bila dolga, vreme slabo, ko si hitel čez hrib in dol. — Vročina je pripekala, mraz je rezal, burja brila — sneg naletaval; gazil si vodo, blato, po snegu se komaj premikal dalje. Bolehen, truden si bil. Komaj si se vlegel k počitku, pa zopet vstani. Sedaj si bil na enem koncu župnije, prišedši domov pa čuješ, da ti je ravno tako daleč hiteti v nasprotno stran. Pa tudi gladko ni šlo vselej. Bili smo pri bolniku dvakrat, trikrat, večkrat — zastonj, ostal je trdovraten, o svetih zakramentih ni hotel nič čuti. O, kako je to bolelo ljubeče duhovno srce!

c) Bili smo 25 let po Gospodovi zapovedi učeni ki l j u d s t v a. Učili smo stare in mlade, zlasti pa otroke, o katerih je govoril Gospod: »Pustite male k meni, ker njih je nebeško kraljestvo.« Ali kako velike so bile pri tem tudi težave. Dobili smo tope, poredne, nepokorne, celó uporne svojeglavce. Dobili smo jih, katerih starši so bili hudobni, izprijeni, ki so nam povračali trud in prizadevanje z nehvaležnostjo, črnenjem, tožbami, obrekovanjem. Prišli smo v šolo, kjer je bila radi preobilnega števila otrok vročina neznosna, zrak zaduhel, zaspasnost, nemirnost pri otrocih — ali vendar poučiti smo morali

otroke, da prejmejo sv. zakramente, da bodo kdaj poštene kristjani. Pa reci, da je to lahka reč! Večkrat smo se morali duhovniki prepričati, da je plod dolgega truda in navora izginil v nič. Otrok je zapustil šolo, postal deček, mladenič, deklica — pa bil zapeljan. To boli duhovnika v srce.

Podobno je bilo s pridigovanjem; stalo nas je dosti muk in težav, ker pridiga zahteva mnogo priprave. Tvoji župljani, duhovni tovariš, so spali sladko, ti si pa sedel pri knjigi, bral, mislil in zapisoval, kaj bi povedal, da bi več koristilo. Te ga ali onega med nami je stalo prav dosti dela, da si je vtisnil v spomin svoj govor — pri obilnih drugih opravilih. Najhujše pa je bilo, ko smo se morali često prepričati, kako malo uspeha je imel naš trud in napor. Pričakovali smo bogate žetve, pa prišla je na setev toča slabe družčine, slana strasti in hudih nagnjenj — in setev je bila pokončana. Angela si izpustil iz šole, z doma — hudič v človeški podobi se je vrnil, ki sedaj zapeljuje druge nedolžne. Ja gnje si izredil, a izpremenilo se je v zgrabljivega volka!

Častiti tovariši, gospodje župniki, koliko ste prestali tuintam, ko so se vam pri najboljših namenih metala polena pod noge — saj ima vsaka župnija tudi kaj slabih ljudi, ki so včasih ravno najbolj mogočni, a vsled tega prizadevajo duhovnemu pastirju mnogo težav in nadlog. — Presvitli knez in škof, koliko truda, koliko potov, nevarnosti in bridkosti je bilo le v Tvojem duhovskem delovanju v bratski nam Bosni skozi zadnjih 16 let med Mohamedani, Judi, razkolniki, ko Ti je pretila ne enkrat smrtna nevarnost; ko Te je vrgel bosanski konj s svojega hrbta v valove Vrbasove, ko so kakor besne zveri ponoči Mohamedanci kričali krog Tvoje hiše ter Tebi pretili s smrtjo; kaj si prestal na svojih apostolskih potih, ko si moral prenočevati pri siromakih Bošnjakih v njih bornih kočah, ki so često celó za nespametno živino preslabe.

Ne bom pa dalje govoril, koliko skrb in težavo nam je tuintam nalagalo vestno opravljanje vsakdanjih duhovskih molitev, rečem le še, da se je tudi pri nas le prepočesto uresničevala beseda Gospoda Jezusa: »Ako bi bili iz sveta, bi svet svoje ljubil, sedaj pa niste iz sveta, ampak sem vas jaz izvolil izmed sveta, zato vas svet sovraži. Na zemlji bodete bridkost imeli.« — »Ako so mene preganjali, bodo tudi vas preganjali. Učenec ni več, nego njegov učenik.« Dasi smo delovali in delujemo med dobrim, vernim slovenskim narodom, vendar nam je bila več ali manj s trnjem posuta pot. Ta je imel trpeti večje, oni manjše nadloge in težave — brez njih pa ni bil nobeden.

Ni čudno, da je pri tako različnih naporih smrtna kosa imela med nami dobro žetev. Pokosila je izmed 15 svetnih duhovnikov, ki smo šli pred 25 leti v službo, 6 vrlih mož. Med njimi vam je najbolj znan gospod Žiga Bohinec, ki je umrl kot konzistorialni svetnik in semeniški podvodja v Ljubljani. Mnogi

izmed vas še dobro veste, da ste tega nedolžnega duhovna imenovali — angela. Upam, da se ta angel veseli naše petindvajsetletnice med nebeškimi duhovi. Izmed treh gospodov patrov frančiškanov je smrt pobrala enega, izmed štirih gospodov pa, ki so bili leta 1873. z nami posvečeni, pa so prišli v duhovsko službo leto pozneje, je odtrgala neusmiljenka tudi enega. Nadejam se, da vsi uživajo plačilo za svoj trud; ako pa imajo še kaj zadostovati božji pravici, hočemo še dalje prositi zanje usmiljenja, kakor smo to zlasti še storili danes pri sveti maši.

Vsi skupaj — presvitli knez in škof, mi njegovi duhovni tovariši z vami verniki vred pa hočemo iz celega srca Vsemogočnemu peti hvalo za neštevilne dobrote, katere je delila njegova milostna roka nam in po nas vernemu ljudstvu. Amen.

Marija in katoliški duhovnik.

(Ob štiridesetletnici mašništva presv. knezoškofa dr. Antona B. Jeglič in njegovih duhovnih tovarišev govoril dne 16. julija 1913 na Dobrovi dr. Josip Marinko.)

Velike reči mi je storil On, ki je mogočen in sveto njegovo ime.

Luk. 1, 49.

Mnogokrat sem že govoril na tem svetem kraju, a nikdar še ne s takimi čuvstvi kakor danes, ko se oziram nazaj na štiri desetletja pretekle dobe svojega mašništva. Dobrovska župnija, premili moj rojstni kraj, rad sem prihiteval v tvoje naročje, a nikdar ne tako rad kakor ob tej priliki. — Dobrovska cerkev, dičen dom naše Matere nebeške, krasna si posebno, kadar obhajaš najlepši praznik svoje patrone Matere božje vnebovzete, a Dobrovčani, nikdar se mi še ni zdela tako lepa, tako krasna, tako veličastna kakor danes, ko gledam pred oltarjem krog starih duhovnov, svojih tovarišev iz mladih let s svojim knezoškofom na čelu, ko obhajamo štiridesetletnico svoje duhovske službe, da se tu zahvalimo Vsemogočnemu za milosti, katere nam je izkazoval v dolgi dobi mašništva ter poklonimo Mariji mal dar — monštranco, da v podobi kruha v njem počiva in vas blagoslavlja njen Sin, dobro vedé, da nam je njegov blagoslov izprosila ona v dolgi vrsti naših duhovskih let.

Zato želim s svojim govorom le Marijo proslaviti, le čast nebeške Matere povišati. Ker je štiridesetletnica mašništva poseben dogodek, pač tudi te ne smem popolnoma pozabiti. Združil bom torej oboje ter vam pokazal tesno zvezo, v kateri je katoliški duhoven z Marijo, našo kraljico.

1. Odkod Marijina slava, odkod prevelika čast njena? Odkod današnji in toliko drugih praznikov v proslavo naše nebeške matere? Odkod njene prednosti, da je brez madeža spočeta, brez vsakega greha mati in devica? Z eno besedo: Zakaj jo tako slavi rod človeški? — Odgovorila je ona sama v prekrasni pesmi »Magnificat«: »Odslej me bodo blagoslavljali vsi rodovi, ker se je Gospod ozrl na nizkost svoje deklice.« — Vsa njena čast, slava, visokost in moč prihaja odtod, ker je mati božjega Sina. »Spočela boš in rodila sinu; on bo velik in Sin najvišjega imenovan,« je rekel poslanec božji. Zato jo je blagoslovil kot milosti polno, s katero je Bog sam na prav poseben način.

Pa res, kje si moremo misliti kaj višjega, nego biti mati njemu, ki jo je ustvaril, dati telesno življenje tistemu, ki je kot Bog od vekomaj rojen od nebeškega očeta? Z besedo »božja porodnica« izrečemo vse, kar se more o Mariji slavnega povedati.

Pa vendar, dragi tovariši, kako podoben je katoliški duhoven Mariji v tej slavi. Ona je rodila božjena Sina enkrat v podobi ubogega človeka v bornem hlevcu betlehenskem, v naših duhovskih rokah se isti Jezus rodi dan na dan na oltarju, ko postane po naši besedi pričujoč v podobi kruha in vina. Pri rojstvu iz Marije device se je ponižal do podobe hlapca, »uničil je samega sebe, sprejel podobo hlapca, postal ljudem enak in po vnanje najden kot človek,« govori sveti apostol; a duhoven katoliški, o zakramentalnem rojstvu veljajo te besede še bolj doslovno. Tu se istinito poniža, uniči v podobo neznatnega, nežnega kruha in vina. V podobi Deteta so ga molili nebeški duhovi, isti obdajajo oltar, ko se daruje pri najsvetejši daritvi po rokah nas grešnih duhovnov. Tako učé sploh sveti očetje. K jaslim so prihiteli pastirji, kot Deteta so ga molili učeni možje, imenitni kralji z Jutrovega, v zakramentu ga molijo milijoni kristjanov iz vseh narodov in krajev. Da, to je tista gora, katero je v duhu gledal prerok Izaija, govoreč, da h gori Gospodovi hité vsi narodi molit Gospoda Izraelovega.

Pa čemu je Marija rodila Jezusa? Da reši svet, da povzdigne padli rod človeški. V ta namen je govorila: »Dekla sem Gospodova, zgodi se mi po tvoji besedi.« V ta namen ga je darovala v tempeljno, ko je govoril stari Simeon: »Tvojo dušo bo presunil meč bolečin,« v ta namen je stojé pod križem darovala Sina nebeškemu Očetu.

Tovariši, jubilanti, ne dela li tega tudi katoliški duhoven vsak dan pri sveti maši? Jezusa darujemo že štirideset let vse-mogočnemu Božju za spravo sveta. V podobah kruha in vina ga gleda nebeški Oče za nas umorjenega in Sin govori: »Glej, Oče, kako je tekla moja kri za grehe sveta, glej, kako je bledele moje telo za rod človeški — Oče, usmili se ga!« Isto daritev, katero je opravil na križu, ponavlja na nekrvav način Jezus po

naših duhovskih rokah, da Boga moli, prosi, da milost naklanja ljudem.

O čudovita visokost katoliškega duhovna, o prečudna podobnost z Marijo, materjo božjo!

Presvetli knez, prečastiti gospodje tovariši, velika je naša sreča, da smo dosegli štirideset let v mašniškem stanu. Ali ta sreča niso leta, kajti ta so nam prinesla le slabost in krhkost, ki se nam vsem pozna več ali manj, sreča naša je štiridesetletna mašniška čast! Zato pojmo hvalo Gospodu! Saj je opravil vsakdo izmed nas blizu 15.000 krat najsvetejšo daritev. Koliko milosti so izprosile te daritve za župljane, učence, ki so bili izročeni naši skrbi! Da, pač smemo danes klicati z Marijo: »Poveljučuj moja duša Gospoda, ker velike reči mi je storil On, ki je mogočen in sveto njegovo ime.«

2. Edini srednik med Bogom in ljudmi je Jezus Kristus. On je dal odkupnino za človeka, raztrgal dolžno pismo in ga pribil na križ; s svojo lastno krvjo nas je spravil z Bogom. Bodi mu čast in hvala na veke! Toda sveti očetje uče, sveta katoliška Cerkev pobožno trdi od nekdanj, da na križu zaslužen milost hoče Jezus deliti le po svoji materi, ker je sodelovala pri našem rešenju s tem, da je privolila biti Mati božja, s tem, da je njega prostovoljno dala v rešenje sveta v tempeljnu in stoječ pod križem. Raditega jo zove sveta Cerkev našo sorešiteljico, delivko, mater, vodotok milosti. »Bog nam hoče vse dati,« pravi sv. Bernard, »a po Mariji.« To je tudi vzrok, da trdi sveta Cerkev, da še ni bilo nikdar slišati, da bi bil kdo zapuščen, ki je pribežal k Materi milosti.

Toda tovariši moji, nismo li tudi v tem z Marijo v tesni zvezi? O pa še kako! »Tako naj nas ima,« je zaklical sveti apostol Pavel o sebi in vseh katoliških duhovnikih, »tako naj nas ima vsakdo za služabnike Kristusove in delilce milosti božje.« — Da, Jezus je milost prislužil, deli jo po Marijinih rokah — a to zlasti po sv. zakramentih, kojih delilci pa smo mi duhovni, služabniki Kristusovi.

Kdo je, ki prerodi v grehu rojenega človeka? Prinesli so te v cerkev; duhovnikova roka je vlila nate čistečo vodo, in postal si iz sužnja hudičevega dete božje. Grešil si, s smrtnim grehom po sv. krstu razžalil svojega Boga, kje je pomoč? Naj ti jo li dá bogastvo? čast? kralj ali cesar? Zastonj! Križ Gospodov ti je pribežališče, le na njem je visela sprava za grehe sveta. Toda pomagati ti mora katoliški duhoven. Predenj poklekneš, razkriješ svoje rane; kot namestnik Kristusov govori: »Jaz te odvežem od tvojih grehov« — in greha ni več, končan je, raztrgane so vezi satanove, zopet si otrok Boga najvišjega! — Kako bridko, kako grozno pa mora biti človeku, kako obupen njegov stan, ako ga vrže na smrtno posteljo bolezen, ko je v smrtnem grehu! Kdo bi popisal strah, trepet, obupanje takega nesrečneža? Pa kje je pomoč? Kje rešitev? Katoliški

duhoven mu jo prinese z odvezo, s sv. Rešnjim Telesom, s sv. oljem, s katerim ga mazili za zadnji boj zoper hudiča, zoper izkušnje in strah pred smrtjo. Glej, kak mir se je razlil po njegovem licu, kaka vdanost in zaupnost do Boga mu polni srce, v katerem je malo prej razsajala pošast obupanja in trepet!

Preljubi tovariši moji, take milosti je Bog delil po naših rokah celih štirideset let. Kdo bi mogel prešteti njihovo število? Koliko jih je, katerim smo podali belo obleko nedolžnosti, ki so umrli, preden so zvedeli, kaj je greh, ter sedaj v nebesih hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre. Veliko pa je tudi število tistih, ki so izgubili oblačilo posvečujoče milosti — saj je grešiti človeško — katero smo jim podelili pri svetem krstu. Presvetli knez, prečastiti gospodje tovariši, koliko je bilo število takih nesrečnih, ki so se približali Tebi, prevzvišeni knezoškof, prej v Bosni in zlasti še sedaj po širni kranjski domovini, ko že 16 let hodiš od župnije do župnije, iz doline v dolino, z griča na grič, ko sedevas od zgodnje jutranje pa do pozne polnočne ure v spovednicah, ali koliko stotisočkrat smo mi drugi po Gorenjski, Dolenjski in Notranjski izrekli mogočno besedo: Jaz te odvežem tvojih grehov ter s tem nesrečnemu grešniku zopet dali mir božjih otrok? Koliko jih je od nas odvezanih sedaj v srečnem raj, ki hvalijo in bodo vekomaj hvalili usmiljenega Boga, ki je dal tako oblast ljudem.

Da, predragi tovariši, vzroka imamo dovolj, da kličemo z nebeško Kraljico: »Poveljčuj moja duša Gospoda, ker velike reči mi je storil On, ki je mogočen in sveto njegovo ime.«

Lahko bi vam še obširno razkazoval, kako je katoliški duhoven v tesni zvezi z Marijo kot priprošnik za vso sveto Cerkev. Da se mi pa govor preveč ne raztegne, samo opomnim, da Marijina prošnja vse premore, in česa ne bo premogla pri prestolu Zveličarjevem skupna prošnja vesoljne Cerkve, ki jo opravlja dan na dan vsak duhovnik kot sveto dolžnost!

Še na nekaj pa opozorim.

3. Marija je bila neizmerno visoko povzdignjena, prva je med vsemi stvarmi, ne le vse ljudi, tudi nebeske duhove presega kakor kraljica svoje podložne. In vendar ta visoka, ta imenitna stvar, najkrasnejši umotvor božje modrosti, kraljica nebes in zemlje, je morala trpeti — trpeti toliko, da se po pravici zove »kraljica mučencev«. Katoliški duhoven, imaš li tudi v tem z Marijo kakšno zvezo? Da, tudi, in sicer v veliki meri.

Sedmeri meč bolečin je prebodel Mariji srce. Zakaj? Zavoljo Jezusa. Vsak človek mora trpeti, a tebi, o Devica, je že v tempeljnu starček Simeon napovedal posebno trpljenje zavoljo tvojega Sina, ki je postavljen mnogim v vstajenje, mnogim pa tudi v padec. Kaj je trpelo tvoje srce, ko si morala z malim detetom bežati v tuji paganski Egipt? Kako ti je pokalo srce, ko si izgubljena Sina tri dni iskala! Kdo bi popisal tvoj

žalost, ko si srečala ljubljene Sina v jeruzalemski ulici s križem obloženega! Kdo more umeti tvoje bridkosti, ko si gledala svojega ljubljence sredi med dvema razbojnikoma med nebom in zemljo kot izvržek človeštva umirati na sramotnem križu? Kje je ustvarjeno srce, ki bi moglo čutiti, kaj si čutila ti, ko si sprejela njega, svojo ljubezen, mrtvega v naročje ter ga položila v hladni grob? Da, da, kraljica mučencev si, toda le zavoljo Jezusa; ko bi ti ne bila njegova mati, bi ne bila rop neizrekljivih bolesi!

In katoliški duhoven, in mi prečastiti tovariši, kako je bilo z nami skozi 40 let? So nam li vedno cvetele cvetke veselja? Se nam je li neprenehoma smehljalo nebo? — Ljudje smo, zato smo pač mnogo trpeli, ker trpi vsak Adamov otrok, ako živi le nekaj časa v solzni dolini. Tudi nas je trla vročina in mraz, lakota in žeja, bolezen in pomanjkanje in druge nadloge; a vse to je bilo vendarle kapljica v primeri s tem, kar smo morali prestati samo zato, ker smo duhovni, služabniki Kristusovi, kar smo torej prenašali zaradi Jezusa, kakor je zlasti radi njega trpela Marija. Reklo se je meni in morda marsikomu tudi izmed vas: Rad vas bi imel kot človeka, a kot duhovna vas ne maram.

Preobširno bi bilo, ako bi hotel popisovati težave duhovske službe, vendar nekaj moram opomniti: Kolikokrat smo stali pod križem solznih oči, ko smo videli pogubo toliko mladih ljudi, za katere smo se trudili in pehali, upajoč najboljše, pa nam jih je ukradel hudobni svet, sovražnik peklenski. O, kako je to peklo! — Kolikokrat smo za trpljenje in dobroto dobivali nehvaležnost in sovraštvo!

Poglejte, preljubi moji rojaki, kaj se je pisalo po vseh slabih časopisih v lepem slovenskem jeziku o našem prevzvišenem knezoškofu! Kaj se je o njih lagalo! Je li en človek na Kranjskem, na Slovenskem, katerega so tako črnili, tako sovražili in ga še sovražijo, kakor ravno našega tu pričujočega kneza in škofa? Zakaj pa? Kaj so jim naredili? Kaj pregrešili? Morda naš mili narod izdali? — »Pridi k nam Tvoje kraljestvo po Mariji!« S tem geslom so začeli, po tem so delovali vseh 16 let, kar so višji pastir v ljubljanski škofiji. Vse po Mariji za Jezusa, vse pripeljati k Jezusu, to je svrha vsega njihovega delovanja; to je tudi njihov greh pred hudobnim svetom. Vsa krivica je samo v tem, ker hočejo biti zvest služabnik Kristusov, ker se ne menijo, kaj poreče svet, ampak le, kaj zahteva Jezus in njegovo kraljestvo tu na zemlji — sveta Cerkev. Sovražijo, črne, obrekujejo, preganjajo jih zavoljo Jezusa. — In takega trpljenja je bil, ne sicer v taki meri, vendar večalimanj vsakdo izmed nas deležen. Tako trpljenje zadeva vsakega duhovna, ako hoče biti res pravi služabnik Kristusov.

Resnica je torej, da je katoliški duhoven tudi po trpljenju Mariji podoben. Zato pa sme tudi vedno biti prepričan, da ga ona ne zapusti.

Pa naj li izpregovorim tudi o nas samih? Nismo prišli semkaj sebe kazat ali hvalit, ampak Boga in Marijo, mater Gospodovo, zahvalit za brezštevilne dobrote, katere je nam grešnim služabnikom svojim delil. Zato rečem samo: izmed 18 sošolcev, ki smo pred 40 leti stopili v duhovsko službo, nas je samo še 8 — 5 tukaj, 3 pa radi bolezni niso mogli priti ter se naše slovesnosti udeležujejo le v duhu.

Veliko dobrega je Gospod storil po nas, svojih slabih in nevrednih služabnikih — a mi, mi smo veliko grešili, veliko zanemarili pri svojih imenitnih opravilih. Marsikaj teži mojo duhovsko dušo, in najbrže to ali ono tudi moje prečastite tovariše; slabotni ljudje smo! — Gospod, večna ti hvala za dobro, slabosti in grehe pa nam odpusti, saj si usmiljen!

Starost je tu, z njo telesne slabosti in težave. Smrt je blizu, grob se nam že koplje. Koliko izmed nas — in ali bo li kdo izmed nas dočakal 50 letnico — zlato mašo, to veš samo ti, Gospod, ki si določil dneve življenja človeškega; ti si Gospod. Eno samo te prosim, pusti vsakega izmed nas bodisi v kakršnihkoli težavah in nadlogah življenja toliko časa tukaj na poti proti večnosti, da zadosti za svoje pregreške, popravi zamujeno preteklih let z voljnimi prenašanjem težav življenja in tako sporkorjen stopi pred tvoj sodnji stol in prejme »krono pravice«, katero si obljubil zvestim svojim služabnikom. To naj se zgodi na prošnjo tvoje in naše matere Marije. Amen.

Kako naj župljani novemu župniku odprejo vrata svoje župnije, svoje cerkve, svojih hiš, svojih sre.

(Slavnostni govor pri vmestitvi mč. gosp. J. Atteneder, župnika, duh. svetnika, na župnijo Šmihel v Šoštanj, ki ga je govoril na praznik Kristusovega vnebohoda l. 1913. dekan Ivan Rotner.)

Pridvignite prvaki svoja vrata in odprite se večna vrata, da vstopi kralj veličastva!
Ps. 23, 9.

»Pridvignite ...« Te besede psalmistove so zadonele današnji dan pred blizu 19. stoletji po dvorani nebeški, ko je obhajal svoj slovesni vhod v nebeški Jeruzalem Jezus Kristus, kralj večne slave. Kolika radost je pač zavládala med kori sv. angelov in po nedoglednih vrstah izvoljenih duhov, ko stopi med nje obdan od neštetihi duš pravičnikov slavni premagalec smrti in pekla! Ako bi — človeški govorjeno — sploh mogoče bilo pomnožiti nebeško veselje, v trenutku Kristusovega vnebohoda doseglo je brezdvomno svoj vrhunec.

In ravno danes, ko slavi sv. Cerkev spomin nadvse veselega vnebohoda Gospodovega, obhajate tudi vi, predragi župljani šmihelski, slovesnost, kakršna se že desetletja ni vršila

v tej cerkvi in ki naj bi se, tako bošče želeli, ko bošče blažega gospoda, kojemu velja ta slavnost, prav spoznali, vsaj 30 let več ne ponovila med vami.

In če so ob vnebohodu Zveličarjevem nebesa odmevala radosti ter je kralj sv. psalmov, ki je med starozakonskimi spokorniki spremljal veličasten sprevod, na svoje harpe brenkajoč navdušeno ponavljal svoj 23. psalm: Pridvignite prvaki svoja vrata . . ., tako smem tudi jaz danes, ko z vami delim duhovno veselje veličastne inštalacije, vam klicati besedo navdušenja, rekoč: Župljani šmiheljski, pridvignite danes na stečaj vrata svoje župnije, odprite vrata svoje cerkve, odpahnite vrata svojih hiš, odklenite vrata svojih src, da vstopi vanj on, ki ga je Previdnost božja odbrala za prihodnjega voditelja vaše župnije. S temi besedami sem vam pa tudi kratko začrtal predmet, o kojem hočem govoriti v čast slavno v nebesa prihajajočemu Zveličarju, v povzdigo današnje redke slavnosti in v vaš dušni blagor.

I. Pridvignite danes k vam prihajajočemu gospodu župniku vrata svoje župnije, t. j. sprejmite ga kot svojega od Boga poslanega vodnika in izročite skrb za župnijo povsem njegovemu modremu, izkušenemu vodstvu.

Dokler je Kristus še bival na zemlji, je hodil sam od kraja do kraja ter učil ljudi, deleč jim dobrote. To nalogo izročil je po svojem vnebohodu apostolom, veleč jim: »Pojdite po vsem svetu in učite vse narode . . .« Isto so delali tudi apostoli; posvečevali in nastavljali so škofe in mašnike po novo ustanovljenih krščanskih občinah. Tako je postavil sv. Pavel Tita in Timoteja za škofa na Kreti in v Efezu, pa njima naročil nastavljati mašnike po raznih mestih. In to pravico in dolžnost izvršujejo še dandanes katoliški škofje, ki pošiljajo vernikom dušne pastirje, da tam pastirujejo in opravljajo duhovna opravila, nadaljujoči zveličavno delo Kristusovo. Ko bi torej prišel v kako župnijo mašnik, ki ni poslan od svojega škofa, ali ko bi škof kakemu mašniku odvzeli pravico pastirovanja, ne bi smel opravljati tam službe božje, ne deliti sv. zakramentov. Ko bi pa to le storil, bi bil iz katoliške Cerkve izobčen in bi storil božji rop, kolikorkrat bi maševal ali delil kak zakrament; vse odveze (razen v skrajni sili), katere bi podelil, bi bile neveljavne in ravnotako zakoni vpricho njeга sklenjeni. Verniki bi se ne smeli udeleževati službe božje, katero bi on opravljal, ne prejemati od njeга sv. zakramentov. V zmoti bi bil sam in v zmoto zapeljani, ki bi ga poslušali. Le škofje imajo pravico, duhovnikom odločevati delokrog njihovega pastirovanja.

Ko je v vaši župniji dne 7. novembra m. l. zapel mrtvaški zvon in ste k zadnjemu počitku položili svojega župnika, tedaj so se vseh očí obračale proti sedežu knezoškofijstva v Maribor

in vse se je nestrpno povpraševalo: Kdo bo naš novi župnik? In danes vam lahko z veseljem odgovorim, da so naš prevzvišeni knezoškof dne 6. marca t. l. za župnika šmihelskega potrdili mč. gospoda duhovnega svetnika Josipa Attenederja, dosedanjega župnika na Polzeli, kojega sem prišel po višjem naročilu vpričo vas vseh na to župnijo kanonično vmestiti. Gospod je z ne malimi težavami dolgih 15 let brez duhovnega pomočnika vodil obširno župnijo polzelsko, tam neizrekljivo veliko storil v čast božjo in v zveličanje mu izročeni župljanov, kar priča nepopisna žalost ob njegovi ločitvi, zato vam kličem: Odprite mu vrata svoje župnije ter sprejmite novega župnika kot modrega voditelja svojega.

II. Odprite novemu gospodu župniku danes vrata svoje cerkve.

Med obredi današnje slovesnosti je posebno pomenljiv oni, med kojim se poda novovmeščenemu župniku ključ cerkve pa ključ tabernakeljna. Nehote to spominja na večnega spomina vreden dogodek tam ob Tiberijskem morju, kjer je Kristus sv. Petru izročil one pomenljive ključe in z njimi oblast, ki presega daleko vse človeške pravice. Tudi vašemu novemu g. župniku se je z izročitvijo cerkvenih ključev vročila popolna pravica do te hiše božje in do vseh podružnic te obširne župnije. To se je naglašalo, ko so se tamle pred cerkvenimi durmi dotaknili ključev med obredno molitvijo: »Sprejmi te ključe, da z njimi odpiraš in zapiraš, komur in kadar je potrebno; v imenu Gospodovem. Amen.«

Ta obred naj vas spominja, da imajo prvo pravico do cerkve novovmeščeni župnik; drugi je imajo le toliko, kolikor jim dovolijo župnik. Oni bodo odslej v tej cerkvi odločevali red službe božje, oni bodo imeli glavno službo božjo, med katero bodo maševali za vas župljane, oni bodo vodili cerkvene obhode ter redno delili sv. zakramente; drugi gospodje so jim le v pomoč. Zato ravna vsakdo nepostavno in vsled teга napačno, kdor se v cerkvenih zadevah ne ravna po navodilih svojega mu od Boga postavljenega župnika, ali se ga ogiblje, ali ga celo sovraži, zato ker mu župnik v cerkvi odreče kako pravico, koje mu ne more priznati ne po svoji vesti, ne po cerkvenih predpisih. »Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.« In medtem, ko so najvzornejše župnije one, kjer vlada soglasje med župnikom in župljani, vodi razpor med njimi k nepopisni dušni škodi in so najbolj pomilovanja vredne one župnije, kjer hoče v cerkvi in v duhovskih zadevah imeti vsak prvo besedo, čestokrat ravno oni, ki najslabeje izpolnjuje svoje verske dolžnosti.

Tudi ključ od tabernakeljna se je izročil vašemu novemu gospodu v opomin in spodbudo, naj vam vselej radi delijo dragocene milosti, ki pritekajo iz tabernakeljna, da vas brez nehanja vabijo k mizi Gospodovi z vabilom Zveličarjevim: »Pridite k

meni vsi . . .«, pa da neutrudljivo skrbijo za primerno, čedno prebivališče Jezusu v sveti oltarski skrivnosti.

In dosedanje delovanje g. župnika vam bodi porok, da bodo vse to izvrševali z veseljem. Skrbeli vam bodo s poukom v pridigah in krščanskih naukah ter z nazorovanjem katehitičnega pouka v šoli za dobro pripravo na sv. zakramente; saj so dosedaj oskrbovali verouk na sedemrazredni šoli in mnogo let v vsestransko priljubljenost izvrševali težavno službo pridigarja v Celju. Vsak dan vam bodo nudili priložnost, da boste lahko pri njih opravili svojo spoved, in če boste za svoj dušni stan od njih potrebovali kakega sveta, se k njim ne bo treba preriniti skozi sedmero železnih vrat in skozi nepostavne straže. Poklicani k bolnikom se bodo takoj zavedali velike odgovornosti, kojo so danes prevzeli za sleherno dušo svoje župnije, in radi jim bodo donášali vsak trenutek poslednjo tolažbo. Na vse to jih lepo spominja molitev, med katero so prejeli ključ tabernakeljna in ki se glasi: »Glej tabernakelj, t. j. prebivališče Boga z ljudmi. Bodi varih in zvest delivec božjih skrivnosti, svest si, da boš o svoji službi dajal račun v dan Kristusov, ki bo prišel soditi žive in mrtve. Amen.«

Da bodo pa tudi svojo skrb obračali na prenovljenje in lepoto hiš božjih, o tem nikdo ne dvomi, ki je kdaj obiskal prekrasno romarsko cerkev na gori Oljiski, ki se sme po pravici imenovati »rožica med cerkvami Savinjske doline«; to pa je postala vsled neumorne skrbi vašega novega župnika. To vremo za čast božjo in gorečnost za lepoto hiše božje so tudi priznali in pohvalili presvitli knezoškof, ko so gospoda župnika dne 25. avgusta 1907 imenovali svojim duhovnim svetovalcem, medtem ko jim je občinski odbor na Polzeli poklonil diplomu častnega občana. Odprite torej danes Šmihelčani blagi vrata svoje cerkve novovmeščenemu župniku — gorečemu dušnemu pastirju.

III. Odprite prihajajočemu svojemu župniku tudi vrata svojih hiš, odstranite iz njih vse, kar bi jim zabranjevalo stopiti vanje. Sv. Cerkev močno želi in vabi vernike, naj bi se pogostokrat, da, vsak dan obhajali. Iz tega sledi, da pričakuje od nas, da smo vsak dan pripravljani na prihod božjega Zveličarja, kakor moramo tudi, »ker ne vemo ne ure ne dneva«, vsak trenutek biti pripravljani na odpoklic pred sodnji stol božji. Enako naj bi bili župljani vedno pripravljani na prihod in dostojen sprejem svojega dušnega pastirja, namestnika Zveličarjevega-Sodnikovega. In duhovnik, zlasti župnik, ima ne le pravico, marveč celo dolžnost, večkrat obiskati svoje župljane. Toda v hiše, v kojih gospodarji greh, v kojih gospodinji strast, kjer je pohujšanje, brezverstvo, zapeljivost doma, tja dušni pastir nima vstopa, take hiše mu zapirajo vrata. Kristus je sicer tudi obiskoval hiše grešnikov, a le take, v kojih je upal kako zmoteno ovčico privedi na pot poboljšanja. Zato je šel v hišo Cahejevo, da je tam pridobil gospodarja, pa je šel v hišo Simeonovo, da

je v njej našel grešno Magdaleno in se radoval nad njeno očitno pokoro. Hiš trdovratnih grešnikov in zagrizenih nasprotnikov pa ni iskal ter celo svetoval svojim apostolom, naj se jih ogibljejo, rekoč: »V katerokoli (hišo) mesto pa pridete in vas ne sprejmejo, pojdite ven na (njegove) ceste in recite: Tudi prah, kateri se nas je od vašega mesta (vaše hiše) prijel, otresemo na vas; vendar pa to vedite, da se je kraljestvo božje približalo. Vam povem, da bo Sodomljanom tisti dan lažji, kakor temu mestu« (Lukež. 10, 10, 11, 12).

Pa sodite sami, bi li mogel katoliški duhovnik z veseljem obiskati hišo, v kateri se zlobno podkopava in ruši, kar on s težavo zida in utrjuje, kjer se zagovarja in goji pregreha, zasmehu je pa čednost, v hišo, pravim, kjer starši živijo v divjih zakonih, v ljutem sovraštvu, obremenjeni s krivičnim blagom, kjer otroci dihajajo kužni zrak pohujšanja nenravnosti, brezverstva, pregrešnega znanja. Odprite torej svojemu župniku vrata svojih hiš, ocedite hiše vsega, kar bi utegnilo užaliti njih srce ali jim ogreniti trenutke bivanja med vami, navadite se njihovega prihoda in obiska v zdravih dneh, da vam kdaj ne bo zopern v urah boleznih, v očigled bližnje smrti.

IV. Pa odprite svojemu novemu dušnemu pastirju na stežaj vrata svojih src. To vam danes priporočam s posebnim poudarkom. Znano je iz krščanskega nauka, da četrta božja zapoved ne zadeva le medsebojnih dolžnosti do staršev in otrok, marveč vsebuje sploh dolžnosti do predpostavljenih in še zlasti do duhovske ter svetne gosposke. Torej Bog sam — ne kaka človeška postava — terja, da izkazujemo duhovski gosposki: mi duhovniki svojemu škofu, vi verniki pa svojim duhovnim predstojnikom spoštovanje, ljubezen in pokorščino.

Izkazujte jim spoštovanje! »Duhovnike, ki so dobri predstojniki, imejte vredne dvojne časti, posebno one, ki se trudijo z besedo in z naukom« (1. Tim. 5, 17). To bo prve dni za vas sicer nekoliko težavno, dokler ne poznate vrlin in lepih čednosti svojega novega župnika; to je težavno zlasti dandanes, ko je pismeno in ustmeno obrekovanje duhovskega stanu takorekoč na dnevnem redu. Predragi! na svetu je pač tako, da ima vsaka stvar svojo solnčno, pa tudi svojo senčno stran, vsak stan svoje odlične može, pa tudi svoje stanovske reveže. V vsakem stanu se najdejo pač ljudje, ki delajo nečast svojemu stanu in s tem nekoliko zavirajo oni slavospev, ki bi ga posameznik rad slišal prepevati svojemu stanu, ter zadržujejo roko, da ne more poseči za lavoriko, ki bi si jo rada izvila v tekmi z drugimi stanovi. Tako je v uradniškem, v vojaškem, v učiteljskem, v rokodelskem, v kmečkem stanu. Da pa Bog take stanovske madeže pripušča tudi v sicer najuglednejšem — duhovskem stanu, to ni brez najmodrejših namenov. Deloma hoče s tem vzdrževati v duhovskem stanu ono temeljno čednost, ki je prvi pogoj vzornega duhovskega življenja — pravo ponižnost, deloma pa

kaznuje ljudstvo s takimi duhovniki za lastne ali njih staršev pregrehe. Dober kristjan pa zavoljo enega ne izgublja spoštovanja do vsega stanu, ki ostane vzvišen in odličen, naj ga še toliko obrekujejo in blatijo, kakor solnčni žarki ostanejo čisti in svetli, četudi včasih padajo v blatne mlakuže. To pa je in ostane pribito: Ko bi ljudje le polovico toliko molili za duhovnike, kakor jih obrekujejo, bi bilo več duhovnikov, pa bi bilo dovolj dobrih, gorečih duhovnikov, kakor so istinite besede slavnega govornika in škofa lavantinskega: »Dokler si bo slovenski rod iz svoje sredine vzgojeval dobrih duhovnikov, se ni bati za njegov obstanek, z zaničevanjem duhovskega stanu se majoje stebri našega naroda.«

Izkazujte pa svojemu župniku tudi ljubezen in pokorščino s tem, da jih podpirate v trudu za vaše zveličanje, z zvestim izpolnjevanjem svojih krščanskih dolžnosti, z natančnim izvrševanjem božjih in cerkvenih zapovedi. »Kdor izpolnjuje moje zapovedi, on je, ki me ljubi.« Kristjani, ki ne marajo izpolnjevati božjih in cerkvenih zapovedi, ovirajo svoje dušne pastirje v izvrševanju njihovih dolžnosti, jim grenijo življenje ter pomnožujejo njih odgovornost pred ostrim Sodnikom. Zato pa opominja sv. Pavel Hebrejce in z njimi vse nepokorne kristjane: »Bodite pokorni svojim predpostavljenim in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, ki bodo odgovor dajali za vaše duše, da z veseljem te delajo in ne zdihovaje: to bi namreč ne bilo dobro za vas« (Hebr. 13, 17). So pa ljudje, ki sovražijo duhovnika le zato, ker vestno in strogo zahteva izpolnjevanje zapovedi, kakor da bi jih bil sam iznašel in bi jih njemu ne bilo treba izpolnjevati, ali kakor da bi to zahtevati ne bila njegova dolžnost, ali kakor da bi življenje po zapovedih bila dolžnost le nekaterih stanov, ali nekaterih slojev, ali nekaterih oseb, čeprav se je vsakomur reklo pri krstu: »Ako hočeš iti v življenje, izpolnjuj zapovedi!« Zato je prelomljenje božjih in še bolj cerkvenih zapovedi tako na dnevnem redu; zato je obisk službe božje zlasti po mestih čedalje slabejši, izpolnjevanje postne zapovedi in velikončne dolžnosti redkejše, pa tudi pomanjkanje božjega blagoslova in prave sreče tem občutnejše. Bog ljudi mnogokrat kaznuje in pokori za greh z boleznijo, s hudimi uimami, z raznimi nesrečami, in človek tepen išče povsod vzrok svoje kazni, le tam ne, kjer največkrat tiči — v nasprotstvu z najmodrejšo voljo božjo; in mesto da bi poslušal glas od Boga poklicanih tolmačev njegove sv. volje, jih le sovraži, podtikajoč jim krivdo svoje nesreče. Hočeš torej, dragi kristjan, samemu sebi dobro, ljubi in spoštuj one, po kojih ti Bog ne deli le nevidne milosti, temveč pospešuje tudi tvojo časno srečo.

In sedaj, ko sem vam obrazložil, kako da naj odprete svojemu novemu župniku vrata svoje župnije, svoje cerkve, svojih hiš, pa svojih src, naj dostavim svojim naukom le še besedo očetovske zahvale in besedo prisrčne želje.

Beseda za h v a l e in pohvale gre predvsem gospodoma duhovnima pomočnikoma, ki sta med časom, ko je župnija pogrešala svojega rednega voditelja, tako neumorno, tako vzgledno, tako voljno skrbela za lepi red pri službi božji, za redni pouk v šoli, za pomoč in tolažbo bolnikom, za natančnost v uradovanju ... Beseda zahvale pa gre tudi vam, dobri župljani, ki ste gospoda pri tem podpirali, pa ste z rajnim gospodom župnikom kazali svoje otroško sočutje, pa ste si z molitvami in sv. obhajili, kakor sem svojčas spodbujal, od Boga prosili — ter izprosili za župnika moža po Srcu Jezusa in Marije. Posebna pohvala pa veljaj onim stanovitnim, vzornim družinam v župniji, ki so kljub tolikim slabim zgledom in čeprav toliko let niso prejemale pomoči lepega zgleda od onega mesta, od katerega bi ga imele povsem pravico pričakovati, vendar ostale npravstveno dobre in prepričano krščanske.

Ž e l j a pa, ki jo dostavljam in s kojo sklepam svoje pre-mišljevanje, je ta: Naj bi radost, ki napolnjuje ob prihodu novega župnika vaša srca, ostala neskajena, naj bi mnoga leta pod vodstvom svojega novega duhovnega predstojnika v zadovoljnosti, v ljubezni, v miroljubnosti skupno delovali za čast božjo in svoje zveličanje in sodnji dan v veliko veličastnejši procesiji nego danes za svojim novim dušnim pastirjem zmagoslavno korakali v nebeški Jeruzalem. Amen.

Pogrebni govor

za † preč. g. Franciškom Dolinar, častnim kanonikom in dekanom v Ribnici; govoril dne 24. sept. 1913 ravnatelj dr. Jožef Lesar.

V žalost se je zatopila ribniška fara in dekanija. Danes se nam nudi vsa druga podoba od tiste, ki smo jo gledali 3. avgusta 1913. Tedaj so vihrale po trgu v znamenje veselja pisane zastave, danes vihrajo črne; tedaj je bila vaša cerkev z zelenjem in cvetjem prepletena, danes je kot vdova ognjena v žalno obleko; tedaj smo v vznesenem veselju obhajali zlato mašo, danes potrti pojemo črno mašo. Zdaj razumem, zakaj se zlata maša tuintam prispodablja večerni zarji, zadnjim žarkom zahajajočega solnca.

Naše solnce, predragi ribniški farani, je zašlo. Našega zlatomašnika ni več! V svoji sredi imamo samo še šotor, v katerem je bival duh, imamo samo še obleko, v katero je bila oblečena duša našega ljubega gospoda zlatomašnika. Pa tudi ta šotor duha bomo odnesli na pokopališče v Hrovačo, tudi to obleko duše bomo zaprli v jamo. In vendar pravim: »Ne jokajte! Ne plakajte!« Sam duh gospoda dekana vam z nebeških višav govori: »Blagor mrtvim, kateri v Gospodu umrô. Zdaj, reče Duh, naj počivajo od svojega truda; zakaj njih dela gredo za njimi.« (Skrivno razod. 14, 13.)

1. »Blagor mrtvim, kateri v Gospodu umrô.« Kdo pa umrje v Gospodu? Tisti, ki je v Gospodu in za Gospoda živel. V Gospodu pa tisti živi, ki je v posvečujoči milosti božji, ki je tesno združen z Gospodom po treh božjih čednostih, po veri, upanju in ljubezni; tisti, ki more govoriti z apostolom Pavlom: »Živim, toda ne jaz, marveč v meni živi Kristus.« (Galat. 2, 20). In za Gospoda živi, kdor zanj dela, zanj trpi in se v svojem poklicu trudi za njegovo čast in slavo.

Če velja o vsakem kristjanu, da mora v Gospodu in za Gospoda živeti, če hoče v Gospodu blaženo umreti, velja to še zlasti o duhovniku, ki je svoje življenje na poseben način službi Gospodovi posvetil. Duhovnikova naloga je zlasti v tem, da ne skrbi samo za svoje zveličanje, ampak tudi za dušno zveličanje tistih vernikov, ki jih je Bog po škofovski odredbi njegovi pastirski skrbi izročil. Njegova naloga je po besedah apostola Pavla »vsem vse postati, da vse zveliča« (Prim. I. Kor. 9, 22). »Bodi čuječ,« opominja isti apostol svojega učenca Timoteja, in potem dostavlja: »Prenašaj vse bridkosti, oznanjuj evangelij, opravljaj svojo službo« (II. Tim. 4, 5). Duhovnik, župnik nima torej nikdar pravega počitka, vedno mora čuti, čuvati, varovati sebe in vse, ki so mu izročeni. Popolni, pravi počitek ga čaka šele tedaj, ko v Gospodu umrje, čaka ga na onem svetu, v nebesih, ko se izpolni, kar Kristus pravi: »Kdor v me veruje, živi, četudi umrje.«

2. Vse to so vedeli tudi rajni gospod dekan in so se vse dni svojega življenja po tem ravnali.

Rojeni so bili 24. januarja l. 1841. pri Mežnarju podružnice sv. Križa v Poljanski fari nad Škofjo Loko. Šolati so se začeli v Poljanah in potem v Škofji Loki. Dobrih 10 let star je deček prišel v Ljubljano v prvo latinsko šolo. Vsa leta gimnazijskih študij se je moral revni dijak boriti s pomanjkanjem, ker ga starši niso mogli zdatno podpirati. L. 1859. je bil abiturient Dolinar sprejet v bogoslovje in 1. avgusta 1863 je bil v mašnika posvečen. Značilno za Dolinarjev poklic je duhovski stan je, kar so sami povedali o priliki zlate maše: »Ves čas svojega šolanja,« so rekli, »sem vedno mislil edino na duhovski stan. Nikdar v svojem življenju se nisem pokesal, da sem duhovnik postal. In če bi imel še enkrat začeti s šolanjem, pa bi spet duhovnik postal.«

Novo mašo so imeli 23. avg. l. 1863. v Poljanah nad Škofjo Loko. Sredi septembra so nastopili prvo službo v Dragatušu, kjer so bili kaplan do adventa l. 1864. Tedaj so prišli v Lašče, kjer so bili do sv. Uršule l. 1867., ko so se preselili v Horjulj v pomoč zlatomašniku Alešu Jerala. Celih 11 let so bili g. Dolinar duhovni pomočnik pri starem župniku in po njegovi smrti (4. dec. l. 1878.) 18 let župnik v Horjulju. Po svoji go-

rečnosti so dosegli, da slovi horjuljska fara še danes kot verna in bogoljubna. Pod njihovim vodstvom je dobila horjuljska farna cerkev nove krasne kamenite oltarje, nov križev pot, nove orgle in marsikaj drugega. Prezidali so župnišče, sezidali novo gospodarsko poslopje, ustanovili podružnico kmetijske družbe. Za zasluge v cerkvi, v šoli in za gospodarski napredek v fari jih je horjuljski občinski odbor ob ločitvi 8. nov. l. 1896. izvolil častnim občanom horjuljske občine.

O sv. Martinu l. 1896. so prišli kot župnik in dekan v Ribnico. Kaj so vam bili teh 17 let, sami najboljše veste, in sem kratko omenil o njih zlati maši. Bili so pobožen mašnik, goreč pridigar, neutrudljiv izpovednik, priznan katehet, moder voditelj fare in dekanije. Prenovili so vam farno cerkev, sezidali novo podružnico cerkev v Hrovači, pri vsaki podružnici so kaj novega napravili ali starega prenovili; popravili so kolikortoliko farovška gospodarska poslopja in vsej okolici v gospodarskem oziru z modrim svetom mnogo pomagali. Ves čas, kar so bili v Ribnici, so bili član c. kr. ckr. šol. sveta v Kočevju in krajnega šol. sveta v Ribnici.

Za tako mnogostranske zasluge so prejeli že na tem svetu priznanje od najvišje svetne in višje cerkvene gosposke. O priliki šestdesetletnega vladanja Nj. Veličanstva presv. cesarja so bili odlikovani z viteškim križcem c. kr. Franc Jožefovega reda. Leta 1909. so postali častni kanonik stolnega kapitelja ljubljanskega. Že l. 1896., ko so postali dekan, so bili imenovani kn. šk. duhovnim svetovalcem. In o zlati maši, 3. avgusta 1913, ste jim farani na razne načine pokazali spoštovanje in ljubezen. Sam sem bil tisti dan priča velikega slavlja, ki ste jim ga napravili šolarji in šolarice, Marijina družba, tri občine vaše fare, občina sodraška, občina Gora, krajni šolski svet in dekanijska duhovščina. To so tudi zaslужili. Bili so res vsem vse: visokim in nizkim, bogatim in revnim, starim in mladim, grešnikom in pravičnim, pravi duhovniški značaj, ki je želel vsakemu dobro, in dobro tudi storil, če je le mogel.

3. Samemu sebi pa v časnem oziru niso nabirali zakladov. Javna tajnost je, da so revni umrli. Vendar so z malim, kar je za njimi ostalo, prav v cerkvenem duhu ukrenili. V poslednjem sporočilu z dne 31. avgusta 1912. so glavnim dedičem imenovali farno cerkev sv. Štefana, papeža in mučenca, v Ribnici. Volil niso napravili nobenih. Le svojim zvestim poslom so naročili plačilo izplačati za celo leto. Nabirali so si zakladov v nebesih, »kjer jih ne konča ne rja ne molj, in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo.« (Mat. 6, 20). Bili so po evangelijski besedi »bogati z ozirom na Boga« (Luk. 12, 21), bogati na dobrih delih. Pri sodbi se bo odprla knjiga, kjer so zapisana vsa njih mnogoštevilna dobra dela. »Liber scriptus proferetur, in quo totum

continentur, unde mundus judicetur.« Knjigo prineso na plano, v njej bo vse zaznamovano, za sveta bo sodbo dano. (Dies irae). Teh dobrih del je mnogo, telesnih in duhovnih del usmiljenja, nam vsem v tolažbo. In ta dobra dela spremljajo njih dušo v večnost, da jim bodo povelicevala nebeško blaženstvo.

Spremlja jih pa v večnost tudi hvaležnost faranov. In hvaležnost naj se zlasti kaže v gorečih molitvah za dušni mir in pokoj rajnega gospoda dekana. Kakor ste svoj čas molili in sv. obhajilo darovali za bolnega, tako sedaj storite za pokojnega gospoda kanonika. V zadnji volji sami doslovno pravijo: »Vence pri svojem pogrebu hvaležno odklanjam; toliko bolj se pa priporočam svojim ljubim faranom, da darujejo Bogu za mojo ubogo dušo mnogo rožnih vencev, svojim mnogim izpovedancem pa, da darujejo zanj eno svojih svetih obhajil.« Njih spomin naj trajen ostane v vaših srcih, spomin na njih nauke, spomin na njih zgled, spomin na njih značajno osebnost.

Mi vsi žalujemo za njimi; upamo pa, da se spet snidemo v blaženi večnosti. Saj je za kristjana smrt le spanje (Prim. I. Tesal. 4. 12.), ne pokončanje. Kristjan veruje na prihodnje vstajenje in z Jobom govori: »Vem, da moj Odrešenik živi, in poslednji dan bom vstal iz zemlje; in spet bom obdan s svojo kožo, in v svojem mesu bom videl svojega Boga. Jaz sam ga bom videl, in moje oči ga bodo gledale, ... to upanje hranim v svojem srcu.« (Job, 19, 25—27.)

Poslovimo se od rajnega gospoda dekana z besedami sv. Cerkve: »Gospod, daj mu večni mir in pokoj, in večna luč naj mu sveti!« Amen.

Jutranja in večerna molitev.

Govor pri shodu dekliške Marijine družbe.

(Konec.)¹

Če gre kdo zvečer k počitku, pa ne vošči domačim »lahko noč«, pač pa gre iz hiše s kako žaljivo, surovo besedo, pravimo, da je z domačimi v sovraštvu. Kaj bomo torej rekli o človeku, ki gre spat in se ne zmeni za Boga, ne moli? — Izgovor: nimam časa, da bi opravil večerno molitev, imajo le tisti na jeziku, ki iščejo predvsem svet, ne pa zveličanje svoje duše. Pravi kristjan bo dobil vsak dan vsaj nekaj minut, da bo opravil kratko večerno molitev, tudi velika utrujenost ga ne premaga in četudi v sredi molitve kdaj zaspi, mu bo Bog to tako malo štel v greh, kakor je to učencem na Oljiski gori, katere je še celo izgovarjal, rekoč: »Voljan je pač duh, a meso je slabo!«

Zatorej, krščanska dekleta, nikdar ne brez večerne molitve k počitku! Večerna molitev je dvojna: ali skupna ali pa

¹ Gl. Duh. Past. I. 1913, str. 491.

še posebna. Skupna je, če jo opravlja cela družina skupaj, in pri nas so menda redke hiše, kjer bi ne molili skupno vsak večer rožnega venca. Bolj goreči kristjani pa pridevajo skupni molitvi še posebno, kratko, ki so se je naučili še morda v otroških letih od svojih staršev, in sicer se še posebej priporočajo Materi božji, angelu varihu, svojemu patronu; spominjajo se ubogih duš v vicah in še enkrat darujejo dan, ki so ga preživeli, Bogu v čast.

Kar se pa noben večer ne bi smelo opustiti, pa je iz pravevanje vesti, in sicer kratko o vsem tem, kar smo čez dan mislili, govorili, storili ali opustili. Posebno pa se je treba sprašati o oni napaki, do katere imamo največje nagnjenje. Potem se obudi kesanje s trdnim sklepomboljšanja za drugi dan.

Ko ste se še poškopili z blagoslovljeno vodo in pokrižali, se gre zopet vpricho vsevidnega Boga in angela variha k počitku najlepše z besedami Jezusovimi: »Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo!«

Dobra jutranja in večerna molitev je najboljša priprava na srečno večnost, ki naj jo dosežemo vsi po priprošnji Matere Marije.

A. L.

Pogled na slovstvo.

1. Poročilo o slovenskem-hrvaškem katoliškem shodu v Ljubljani. — Slovensko-hrvaški katoliški shod je bil najlepša priča kulturnega napredka Slovencev in Hrvatov. Zlasti so govori na katoliškem shodu pričali o napredku govorništva med Slovenci in Hrvati. Na prvem mestu objavljamo danes veličastni govor Nj. ekselence knezoškofa dr. Mihaela Napotnika, obenem pa opozarjamo, naj pač vsakdo naroči »Poročilo o slovenskem-hrvaškem katoliškem shodu v Ljubljani«, kjer bodo vsi govori v celoti objavljeni. Naročila na »Poročilo« sprejema »Katoliška Bukvarna v Ljubljani«.

2. Bericht über den XXIII. internationalen eucharistischen Kongreß (Wien 12. bis 15. September 1912). Im Auftrage der Kongreßleitung herausgegeben und bearbeitet vom Chefredakteur Dr. Karl Kammel. Vel. 8°. Str. XVIII + 844. Wien 1913. Verlag und Rotationsdruck der St. Norbertusdruckerei III., Seidlgasse 8.

3. XXIII. mednarodni evharistični kongres na Dunaju 1912. Slovenski odsek. Vel. 8°. Str. 92. Dunaj 1913. Tiskarna oo. Mehitaristov na Dunaju.

Minilo je že leto dni, odkar je evharistični Kristus obhajal svoje veličastno zmagoslavje v glavnem mestu naše Avstrije. Sedaj je izšlo poročilo o glavnih zborovanjih v nemškem jeziku, govore in delovanje slovenskega odseka pa popisuje slovensko poročilo. Nemško poročilo je zelo obširno, čez 800 strani, in opisuje podrobno razvoj kongresa. Predgovor je napisal že sedanji nadškof Piffl. Omenja, da je evharistični kongres rodil dobre sadove, zakaj številno sv. obhajil se je na Dunaju znatno pomnožilo. Poročilo je razdeljeno na dva dela. Prvi del obsega: predzgodovino kongresa (1—23), pripravljavna dela za kongres (24—51), kjer opisuje delovanje raznih odborov za preskrbo stanovanj, govornikov in drugo, dalje seznam sotrudnikov in sotrudnic raznih komitejev in odličnejših udeležencev svetne in duhovske aristokracije.

Drugi del (65—799) pa opisuje razvoj kongresa: sprejem papeževga delegata, govore na skupnih zborovanjih v rotundi, govore, debate in resolucije posameznih odsekov in slavnostni sprevod. Nekoliko poroča tudi o delovanju mažarske, poljske, češke, slovenske, hrvaške, laške, španske in holandske sekcije. Pri slovenski sekciji se pohvalno izrazi o velikem številu udeležencev, o njihovi gorečnosti za službo božjo in o lepem večglasnem ljudskem petju. O slovenskih Orlih pravi, da so pri sprevodu po svojih lepih krajih vzbujali splošno pozornost, ravno tako se izrazi tudi o narodnih nošah slovenskih deklet in žena. Ob koncu poroča o nekaterih drugih prireditvah ob priliki evharističnega kongresa: o prvem mednarodnem kongresu za katehetiko, za pedagogiko, o zborovanju mednarodne lige ženskih društev, o razstavi cerkvene umetnosti, o marijacejskem romanju. V dodatku (817—845) so natisnjene okrožnice, pisma in navodila ob priliki evharističnega kongresa.

Če se ozremo na govore v rotundi, moramo priznati, da je bil najlepši govor našega deželnega glavarja dr. Iv. Šusteršiča: »Dediščina Jezusa Kristusa in nje obramba«. Noben drug govor ni bil sprejet s takim aplavzom, kakor se razvidi iz nemškega poročila. Originalna in krasna sta tudi govora prelata dr. Swoboda: »Testamentum Jesu Christi« in grofa Resseguier: »Mir narodov pred tabernakljem«. Našim časom primeren je tudi govor gubernika dr. Donders: »Vsakdanji in nebeški kruh delavca«. Vsem, ki so imeli srečo biti med udeleženci kongresa, ostane vse življenje v spominu veličasten govor superiorja P. Andlauerja D. J.: »Sv. Evharistija in hiša habsburška«. — Zanimivi so tudi referati raznih sekcij za zgodovino evharistije, za dušno pastirstvo mladine, za evharistično umetnost, za apostolat žena — povsod veliko novih misli, novih nasvetov. Veliko resolucij je bilo sklenjenih; če se bodo res izvrševale, se bo brez dvoma katoliška zavest v Avstriji poživila.

Vsebina slovenskega poročila pa je ta: M. Elizabeta: Moj mili dom in sveta Evharistija. — I. Svetovni evharistični kongres na Dunaju (5—10). — Dr. Iv. Šusteršič: Dediščina Jezusa Kristusa in nje obramba. — II. Slovenski del evharističnega kongresa (stran 14—18). — A. Slovenske pridige na kongresu (stran 18—82). — B. Naša zborovanja na Dunaju (stran 82—92).

Govori so sicer že večinoma znani vsem, ker so bili natisnjeni v »Bogoljubu«; zlasti propovedi naših škofov na Dunaju so pravi biseri slovenskega cerkvenega govorništva.

Nemško in slovensko poročilo je okrašeno s slikami in fotografijami prizorov iz zborovanja in slavnostnega sprevoda. Tisk je sicer pregleden, a papir je žal preslab, pretenak za tako spominsko knjigo. Vendar pa mislim, da bosta knjigi duhovniku veliko koristili; v govorih in referatih je obilica zrn za evharistične in druge govore, obenem pa mu bosta najlepši spomin na dneve zmagoslavja evharističnega Zveličarja v naši Avstriji.

Fr. H.

4. Slika procesije ob svetovnem evharističnem shodu na Dunaju. — Znani dunajski slikar Julij vit. Blaas je naslikal po naročilu cesarjevem procesijo evharističnega kongresa z dne 15. septembra 1912. Slika predstavlja trenotek, ko dospe voz z Najsvetejšim in voz s cesarjem skozi vnanja dvorska vrata na veliki zunanji dvorski trg, zvan Heldenplatz.

Na cesarjevo željo se je slika reproducirala. Dobiva se v dveh oblikah: 500 izvodov je tiskanih v luksuz-izdaji v barvnem faksimilu (velikost slike 97×38 cm, velikost papirja 127×68 cm) za ceno 100 K; nadalje v ljudski izdaji (velikost slike 82×32 cm, velikost papirja 112×62 cm) za ceno 24 K. Slika je prav lep in umetniško izvršen spomin na dunajski svetovni evharistični kongres.

Reprodukcijo je izdala Deutsche Kunstdruck-Gesellschaft, Berlin, London, Paris. Naroča se lahko v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

J. Dostal.

5. Družba sv. Mohorja naznanja, da bomo dobili kmalu tri znamenite nabožne knjige: Življenje Jezusovo, Življenje svetnikov in prevod svetovnoznanne Skúpolijeve knjige »Duhovni boj«. — »Življenje Jezusovo« in »Duhovni boj« bo Družba sv. Mohorja izdala že za leto 1914. Letošnji družbeni koledar poroča: »Znamenita bo med družbenimi knjigami l. 1914 knjiga: Mesija, katero je Družbi spisal presvitli gosp. knezoškof ljubljanski dr. A. B. Jeglič. Družba je izdala Zgodbi sv. pisma. Naš narod pa potrebuje in pogreša že dolgo, kar se je ljudem v drugih jezikih že davno dalo: Življenje Jezusovo. Evangelji so nam znani, ali dandanes hočemo življenje Jezusovo imeti, kakor se je razvijalo od Betlehema do Kalvarije, hočemo imeti tako spisano, kakor se sicer piše životopis, v katerem se združuje vse, kar nam je znanega iz življenja slavnih mož. Tako življenje Jezusovo je Družbi spisal apostolski pastir ljubljanske škofije in ni dvojbe, da bodo ta spis sprejeli z velikim veseljem vsi Slovenci. Spis bo izšel v dveh delih, tako, da že prihodnje leto imajo Mohorjani celega v rokah. Znani umetnik V. Cotič bo spis okrasil s izvirnimi risbami.« — O Skúpolijevi knjigi, ki bo prirejena kot molitvenik, poroča družbeno naznanilo: »Molitvenik, ki ga izda »Družba« l. 1914, bo v prvi vrsti namenjen bratovščinam in cerkvenim družbam. Ljubljanski bogoslovci so pridili lep prevod laške Skúpolijeve knjige: Duhovni boj, in vlč. g. župnik Fr. S. Finžgar je prevzel uredništvo. Prevod je lep, z njim se obogati naše ascetično slovstvo.«

O novem »Življenje svetnikov« pa poroča poročilo odbora »Družbe sv. Mohorja«: »Vedno se oglašajo udje z željo, naj jim Družba poda zopet »Življenje svetnikov«. Svet poveljuje v zgodovini slovstva svoje pesnike in pisatelje, v zgodovini umetnosti svoje umetnike, v občni zgodovini svoje vladarje in vojskovođe. Več ko življenje umetnika ali življenje pisatelja je vredno življenje svetnikovo. O njih je rekel Zveličar, da so »luč sveta«, »da so kvas, ki vse prekvasi«, da so »trdnjava, zgrajena na skali«. Svetniki so svet spreobračali, ne umetniki in vladarji, svetniki so sejali med narodi izročeni jim sveti nauk, svetniki so pasli narode kot dobri pastirji in so dajali narodom krasen zgled, kako se naj v življenju izvajajo vzvišeni nauki evangelija. Zato pa katoličana zanima in veseli in vzpodbuja »Življenje svetnikov«. Življenje svetnikov je bilo starim priljubljeno berilo, dandanes se to berilo nadomešča z manjvrednim. Dajmo ljudstvu zopet zdravega nabožnega berila! — Odbor Družbe sv. Mohorja je, uvažujoč želje družbenih članov in ljudske potrebe, sklenil v seji dne 5. julija 1913, da prične takoj, ko bo gotova knjiga »Mesija«, to je l. 1916, izdajati »Življenje svetnikov«. Družbi so se spisi že ponujali, oz. že vposlali, ali ne v primerni obliki: naš čas hoče kritičnih znanstvenih, a vendar poljudnih življenjepisov. Tudi legenda ima svoj velik pomen, ali Družba ne namerava izdajati zdaj legend, marveč življenjepisov, kakor jih sicer pišejo zgodovinarji. Življenjepis se potem lahko pridajo venci, ki jih je spletla domišljija v legendah okrog čela svojih junakov. Spisi naj tudi ne bodo preobširni. Kakor zvezd na nebu, toliko šteje sv. Cerkev svojih svetnikov. Ko bi hoteli tudi le bolj znanim posvetiti po en zvezek, ne bi prišlo delo do sklepa. Zato je Družba sklenila, dati vsakemu životopisu prostora povprečno tri tiskane pole, tako da pride na leto četrto životopisov. Životopisi naj se ne vrste po koledarju, namreč bi bilo želeti, da se piše najprej o domačih slovanskih svetnikih, o svetnikih, ki so živeli in delovali na naših tleh v rimski dobi, potem pa o tistih, ki so delovali v Avstriji. Seveda je treba opisovati tudi tiste, katerih sinovi in hčere delujejo še dandanašnji med nami, tiste, katerih delo je pustilo največ sledov v cerkveni zgodovini, tistih, katerih podobe vise v naših hišah, katerih kipi stoje v cerkvah in katerih imena nosimo mi. Vabimo torej gg. pisatelje, ne izključno le duhovnike, naj zastavijo pero v tej smeri. Preden pa se lotijo dela, naj stopijo v stik z Družbo, da ne bo morebiti več pisateljev opisovalo ene in iste snovi.«

6. Bolgarska slovnica za Slovence s čitanko in slovensko-bolgarskimi razgovori, sestavil prof. Anton Bezenšek v Sofiji. 1914. Cena K 1'40.

Te dni je izšla slovnica bolgarskega jezika, s katero bo ustrezno onim Slovincem, kateri se žele seznaniti z bratskim jezikom teoretično ali praktično; v prvo svrhu služi slovniški del, v drugo pa bolgarska čitanka (s slovenskim pojasnilom) ter slovensko-bolgarski razgovori. Slovnica je sestavljena na kratko, kakršna zadostuje Slovincu, kajti oba jezika — bolgarski in slovenski — sta si jako sorodna po koreno- in glasoslovju kakor tudi po naglasu. Zato je pisatelj precej v početku slovnice obrnil pozornost na to sorodstvo in pojasnil odnose je bolgarsčine k slovenščini. Že leta 1872. se je rajni slovenski pisatelj Božidar Raič v knjigi »Slovanstvo«, katero je izdala »Matica Slovenska«, izrazil takole: »Najsorodnejše narečje nekdanji bolgarščini se javlja mila in krasna naša slovenščina.« Zanimivo je torej za vsakega izobraženega Slovence, spoznati se s tem najsorodnejšim narečjem, a koristno je posebno za učečo se mladino, da se uči poleg srbo-hrvaščine tudi bolgarščine in da se seznanj z lepo bolgarsko književnostjo, posebno sedaj, ko se je začela nova doba na Balkanu. Mnogim Slovincem pa je potrebno pručiti se bolgarskega jezika zaradi tega, da bi mogli ustno in pismeno občeavati s svojimi brati na jugu, katerih je nad 5¹/₂ milijonov. Bolgarska država je velika, a slabo naseljena: na en km² spada samo po 44 prebivalcev. V Bolgariji se bode potrebovalo znatno število tehnikov, posebno zemljemercev, kateri morajo biti popolnoma zmožni dotičnega jezika; isto velja za zdravnike, bančne uradnike, a tudi za trgovce, rokodelce in poljedelce, kateri bi se nameravali naseliti na Bolgarskem, oziroma bi želeli nastopiti kako državno ali zasebno službo. Kratka čitanka, pridejana slovnici, obsega zanimive spise, kateri se tičejo zemljepisa, zgodovine in državnega ustrojstva Bolgarije in Balkana. Potem slede slovensko-bolgarski razgovori za razne potrebe v javnem občeavanju, da more z njimi izhajati vsak Slovenec, ki pride z Bolgarom v dotiko. Na kraju so pa priložene rokopisne tablice za vaje v čitanju in pisanju cirilice. Torej se nahaja v knjigi na kratko vse, kar je potrebno za pručenje bolgarščine. Knjiga obsega blizu pet tiskanih pol velike osmerke. Tisek je čist in jasen, papir fin, tako da se mora knjiga ne samo po vsebini, nego tudi po obliki vsakemu prikupiti. Razmerno z dragim tiskom (cirilica in latinica sporedno) je cena (K 1'40) nizka. Naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

7. Kupleti in pesmi — Radoslava Silvestra. Izdala in založila Narodna tiskarna v Gorici. 1913. Cena K 1'50.

Take zbirke smo res pogrešali. Društveno življenje je pri nas zelo razvito — kdo prešteje vse zabavne večere, koncerte, veselice, slovesnosti? Brez petja se sploh ne opravi ničesar; z zbori smo Slovenci precej dobro preskrbljeni, dobi se lahke, težke — za mešan in za moški zbor; pesmi ne manjka — večkrat bi se pa rado kaj dalo »za nameček« za kratek čas, kak kratek šaljiv »Solo« ali »Duet« za izpremembo. Tudi pri kakem resnem predavanju v izobraževalnih društvih je kak tak nameček zelo dobrodošel in marsikdo bi prišel raje, ako bi vedel, da bo tudi še kaj za »posladek«. Tukaj imate tako zbirko. Kratki prizori z le par osebami, s petjem, kupleti, kjer nastopa en sam pevaje, a drugi ga spremlja, torej nobene težave za prireditve, nikake »scenerije«!

Glasbeni dodatek ima 30 strani v osmerki in obsega 11 kupletov ali kratkih prizorov s petjem — razume se, da s spremljavo vred, med temi sta »Župan« in »Kavarica« od dveh skladateljev uglasbena — na izbiro. Samo ta »dodatek« bi stal ponavadi toliko, kolikor stane tukaj še 112 strani teksta zraven. Zbirka res ni draga. Vsi, ki imate opravka s prireditvami veselice, sezite po tem delu! Napeve so zložili: A. Dekleva, Fr. Ferjančič, A. Foerster, Ign. Hladnik, Iv. Pogačnik in St. Premerl. Ta imena so najboljše poročstvo za dobro delo.